

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

price
biha • fiyat
2.5 DM
10 Skr
3 G
2.5 Sfr
1 £
1.5 \$

•Tel; [46] Ø8-29 83 32

•Telex; 131 42

•Telefax; Ø8-29 50 56

AVRUPA'NIN GÖZÜ TÜRKİYE'DE

Politik mülteciler geriye gönderilecek!

- Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesi durumunda 15 milyon işsiz bir anda Avrupa'ya doluşmasının dehşeti içinde bulunan Avrupa burjuvazisi; politikacısı, gazetecisi, sendikacısı ile Türkiye'ye demir attı!
- Ortak Pazar için, Komünist Partiye serbestlik tanımanın yeterli olmayacağı, Kürt halkının varlığının da resmen kabul edilmesinin şart koşulduğu projeler tartışılıyor!
- Türkiye giden heyetler, seçimlerden sonra, işbaşına gelecek hükümetten göstermelik bir af çıkarmasını isteyecekler. Böylece Avrupa'daki politik mültecilerin geri gönderilmeleri mümkün olabilecek..

Sayfa 3

PARIS KÜRT ENSTİTÜSÜ'NÜN KÜRT DİLİ ÇALIŞMALARI

Barselona Semineri

Barselona • ANK

- Özerk Katalonya Cumhuriyeti'nin katkısıyla, Paris Kürt Enstitüsü'nün Barselona'da düzenlediği seminerde, Kürt dilinin sorunları tartışıldı.
- Konferanstan sonra Kürt dilleri Cumhuriyet başkanı yardımcısının davetine katıldılar.

Paris Kürt Enstitüsü'nün, Özerk Katalonya Cumhuriyeti'nin katkısıyla düzenlediği ikinci dil seminerinde, yazı diline esas alınacak siyasi, hukuki ve idari kavramlar tartışıldı.

Üzerinde anlaşma sağlanan bu terim ve kavramlar önümüzdeki yıl özel bir bültende yayınlanacak.

Geçen yıl düzenlenen seminerin ürünleri ise, **Kurmançî** isimli bir bültende yayınlandı. Bu bültende, kürçe isimleriyle devletler ve başşehirlerin bulunduğu bir de dünya haritası var.

Sayfa 3'te

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde Din adamı Molla Garip ve Molla A.Wertê

Peşmerge din adamı Molla Garip

□ "Biz hiç bir fark gözetmeden, silah elde Kürdistan'ın kurtuluşu için döğüşen tüm güçlerle birlikten yanayız."

□ "Komünistlere sosyalistlere muhalif değiliz. Ama onlarla ayrı şeyler düşündüğümüz açıktır."

□ "Devrim atıla karşıdır. Elbette atıla iman edenler olacaktır. Bunların adı, Kürdistan'da CAŞ'tır."

Sayfa 4 ve 5

Molla Ahmer Wertê silahı ile

Li Kurdistana BAŞÛR

□ Li Kurdistana Başûr, li gel pêşketina xebatên hevkarî û yekîtiyên hêzên siyasî, êrîşên rejîma Saddam jî xort bû. Tevgera Kurd gihîştîya mewziyên girîng.

Rûpel 9

AVRUPA'NIN GÖZÜ TÜRKİYE'DE

Politik mülteciler geri gönderilecek!

- Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesi halinde 15 milyon işsiz Avrupalıya dolaçağı gerçeği, Avrupa burjuvazisini endişelendiriyor!
- Ortak Pazar'a girmenin asgari ön şartı olarak, Komünist Parti çalışmaları yasallık yanında, Kürt halkının temel hak ve özgürlüklerinin de resmen kabul edilmesi isteniyor!
- Seçimlerden sonra işbaşına gelecek hükümetten alınacak "teminata" göre, politik mültecilerin geri iadesi tartışılıyor!

Türkiye'de yapılan Genel Seçimler, Avrupa'da gereğinden çok daha fazla bir ilgi ile izleniyor. Şüphesiz bu ilgi Avrupalıları kapsamıyor. Avrupa devletlerini ve hükümetlerini kapsıyor.

Seçimler, Avrupa Parlamentosu tarafından 20 kişilik bir heyetle izlenecek. Bununla beraber, siyasi partiler de Türkiye uzmanlarını seçimleri izlemek üzere görevlendirmiş bulunuyorlar. Yüksek trajik gazetelerin uzman muhabirleri, politik yorumcuları, TV'lerin haber ve magazin bölümü ekipleri de Türkiye'ye yollanmış bulunuyorlar.

Avrupa'nın Türkiye'de yapılan seçimlerden büyük beklentileri var. Öncelikle, çoğu ekonomik nedenlere bağlı olmakla beraber, politik mülteciler statüsünde olanları, herhangi bir poliseye bir tatbikata uğramama! Teminatı ile Türkiye'ye geri iade etme projeleri için iş başına gelecek hükümetin "uygun" şartlar yaratması bekleniyor. Bununla beraber, "Komünist parti çalışmalarına yasallık" isteniyor. Herneka-

bunun için Türkiye'de bir Anayasa değişikliğine ve ona bağlı olarak 141-142 gibi maddelerin kaldırılması gerekiyorsa da öncelikle prensip olarak konunun bir protokola bağlanması yeterli sayılacak.

Geçtiğimiz günlerde TKP ve TİP Genel Sekreterleri'nin Türkiye'ye dönüşüyle ilgili olarak Avrupa için sistemli bir biçimde aktüel tutulmaktadır.

Sonuç olarak, Avrupa burjuvazisi, Türkiye'deki erken seçimlerden kendi çıkarları adına en kazançlı çıkmanın hesapları içinde...

Ancak, Avrupa'nın gündeminde bir "Kürt sorunu" var. Kürt halkının varlığının tanınması, temel demokratik hak ve özgürlüklerine konan yasakların kaldırılması da, hükümete, dolayısıyla devlete dayatılan konular arasında...

TC'nin son yıllarda özellikle kısırtıcı bir biçimde tırmandırdığı "Doğu ve Güney Doğu"daki olaylar, istenen hedefe varmadı. Avrupa, bölgede sürdürülen "terör" karşısında "Kürt sorunu"nu gündemden düşürmeye yatkın değil. En azından çözümsüz kalması için dahi olsa bu sorunu pazarlık noktasına sunmuş durumda. Esasen, sorunun çözülüp çözülmemesi kimseyi ırgalamıyor. Avrupalı politikacı, özellikle Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesi ile beraber başlayacak olan kaçınılmaz kargaşayı şimdiden dehşet içinde hissetmektedir. Bunla bağli olarak demokrasi ile barışmaz ilişkiler içinde bir Türkiye, bir tercih sorunudur. Türkiye'ye dönüşüyle ilgili olarak Avrupa için sistemli bir biçimde aktüel tutulmaktadır.

GÜNEY'DE

Son ayların en önemli olayı, hiç kuşku yok ki, Güney Kürdistan'da tüm siyasal güçlerin tek bir cephe içinde güçlerini birleştirmeleridir. Bu siyasal birliğin hayati önem taşıyan eylemi ise, tek bir askeri komutanlığa ulaşmak olacaktır. Böylece, Güney Kürdistan Devrimi yaklaşık 50 bin kişilik profesyonel bir gerilla ordusuna sahip olmuş olacak.

Güney Kürdistan'da, devrimin birleşik bir siyasi ve askeri merkeze sahip olmasının önemi ve değeri büyüktür. Bu olgunun Kürdistan üzerinde hesapları olan güçler tarafından görmezden gelinmesi ise, mümkün değildir. Tersine gelişmeler, dikkat ve titizlikle izlenmektedir.

Tarihin bize öğrettiği gerçek şudur: Cephe, her an provake edilme tehdidi altındadır. Varolan diplomatik ilişkilerin bozulmaması için de, provakasyonun biçimi hassasiyetle planlanmaktadır. Ve gene tarihin bize öğrettiği gerçek şudur ki, provakasyon, dışardan değil, içerden organize edilecektir. Buna kesin gözüyle bakılabilir. Bu nedenle, cephe içinde bir araya gelen güçler, belki de hayatlarının en nazik, en çetin ve en fedakar eylemini başa götürme görevi ile yüz yüzedirler. Atılan her adım, kurulan ve kurulması planlanan her ilişki en ince detaylarına kadar hesap edilme durumundadır. Birbirini dışlayan güçler, provakasyon tohumlarını içinde taşıyan güdümlü örgütler, bölge devletlerinin stratejik hesapları içinde hareket eden gruplar vb... masum taleplerin sahipleri olarak cephe şemsiyesi altında kendilerine yer bulma faaliyetleri içine girebilirler. Kürt hareketi, demokratik bileşimleri infilak ettirecek kadar "demokratik" olma zorunda değildir. Bunun bilincine varmak zorundadır. Her ne pahasına olursa olsun, herkesle hareket etme gibi bir şiarla yürünemeyeceği bilinmek zorundadır. Gene biliniyor ki, Güney Kürdistan'da Kürt halkı, teslim olma, ya da yok olma alternatifini dışında, ancak birleşik ve kararlı bir siyasal ve askeri merkezin komutası altında direnme alternatifine sahiptir. Bu alternatifin heba edilmesi, Saddam rejiminin Kürdistan'a sunduğu iki alternatiften birinin gerçekleşmesi anlamına gelecektir: Kürt halkı ya Saddam rejimine teslim olacaktır, ya da Saddam Kürdistan'da taş üstünde taş bırakmayacaktır.

Cephenin, İran-İrak savaşının şu ya da bu biçimde sonuçlanması durumunda, Kürt halkı adına ulusal ve uluslararası düzeyde ciddiye alınacak, siyasal çözümlerde taraf olabilecek maddi bir güç olacağına da kesin gözüyle bakmak gerekiyor. Bu da, Kürt hareketini kendi içinde boğmak için seferber olan emperyalist-sömürgeci güçlerin işine gelmemektedir. Bu gün politika ile ilgilenen herkes biliyor ki, kürt hareketi dünyanın en önemli politik merkezlerinde enine boyuna tartışılmaktadır. Orta-doğu ve Yakın-Asya ile ilgili her olgu ve olay mutlak suretle Kürt hareketinin de içinde bulunduğu bir zemine ele alınmaktadır. Ve gene bu gün her kes biliyor ki, Kürt hareketinin bu somut ve ciddi durumunu görmezden gelenler bizzat Kürt siyasi grupları olmaktadır. Onlar, sorunu yaşadıkları devletlerin ulusal ve uluslararası bağlantıları içinde ele alma hastalığı ile maluldürlük ve bu nedenle de Kürt hareketi bir türlü kendi bağımsız çizgisi üzerinde gelişip, güçlenememektedir.

Onümüzdeki günlerde Kürdistan'da meydana gelecek olaylar şarşırtıcı olmamalıdır. Çünkü Kürt hareketi yalnızca bölge devletleri açısından değil, uluslararası güçler açısından da kilit bir sorun olarak ele alınmakta ve bölge düzeyinde ulaşılacak siyasal çözümlerde bu kilit sorunun nasıl dışlanacağı hesapları yapılmaktadır.

Kürdistanlı politikacılar tarihsel görevlerle karşı karşıyadırlar. Tarihsel görevler, tarihsel sorumluluk ister... Sormak gerekiyor, politik liderler bu tarihsel sorumluluğun bilincinde midirler?

Orhan KOTAN

Lİ BAŞÛRÊ

Bê guman qewimandina herî girîng ya mehên dawî, li Kurdistanê Başûr, yekîtiya hemû hêzên siyasî di nav cephekî de ye. Girîngiya jiyânî ya vê yekîtiyê, jî gihîştina ferdandariyek eskerî ye. Bi vî awayî dê şoreşa Kurdistanê Başûr bibe xwedî ordiyek gerilla ya profesyonel, ku hejmarê wê digêhe 50 hazarî.

Girîngî û hejayîya, navendiyek yekgirtî ya siyasî û eskerî jî bo şoreşa Kurdistanê Başûr mezin e. Ji berçavkirina vê yekê, jî alî hêzên ku hesabên wan li ser Kurdistanê hene ne mimkin e. Bervajî hemû qewimandinan bi awakî zîz tê teqîbkirin.

Dîrok vê rastiyê jî me re daye fêrkirinê; cephe her dem di bin tehdîda provakasyonê de ye. Ji bo ku tîkiliyên diplomatîk xira nebe, awayê provakasyonê bi hesabî tê plankirin. Û dîsa dîrok vê rastiyê jî, jî me re daye fêrkirin, ku dê provakasyon ne jî derva, lê jî hindur ve bê organîzekirin. Ev bê şik e. Ji ber vê yekê, hêzên ku li nav cephekî hatine ba hev belkî jî, di jiyana xwe de beramber xebatê herî hassas, herî dijwar û herî fadakar in. Gavên ku bînan avêtin, peywendiyên ku hatiye danîn û bê danîn, divê jî her alî ve li ser xalên hur jî bînan hesabkirin. Hêzên ku li dijî hev in, hêzên girêdayî, ku tovên provakasyonê nav xwe de dihemilîn û grubên ku li nav berjewendîya devletên heremî dilivîn û hwd... wek xwedî daxwazên qenc, wê bixwazîn li bin şemsiya cephe, jî xwe re cîhekî peydakin. Teverga Kurd, nikare rê bide "demokratî", ku li hev hatinê (pêkhatin) demokratîk a rastî û pêwîst xira dike. Divê teverga Kurd bigihîje zanistîya vê yekê. Pêwîste bê zanîn, ku bi şîra di gel her tiştî bi herkesî re meşîn, çênabe. Dîsa tê zanîn, gelê Kurd li Kurdistanê Başûr, jî dervayê alternatîfên teslîmbûn û tunebûnê, tenê dikare di bin ferdandariyek siyasî û eskerî ya xwedî biryar û yekgirtî de ber xwe bide. Maneya gorîkirina (qurbankirina) vê alternatîfê qayilbûna yek jê alternatîfên rejîma Saddam e: Wê gelê Kurd an teslîmê rejîma Saddam bibe, an jî, Saddam li Kurdistanê kevîr li ser kevîr nahêle.

Mîrov kare bêje, piştî dawîhatina şerê Îran û Iraqê, di seheya netewî û navnetewî de cephe dikare bibe hêzekî girîng û giraniya xwe deyne li ser alternatîfên siyasî, bibe alîkî bi hêz. Ev jî, ne li berjewendîya hêzên emperyalîst, qolonyalîst in, ku dixwazîn teverga Kurd bifetîsin. Îro kesên ku bi polîtîkayê mijûl dibînin, dizanîn; ku li ser pîrsa Kurd, di navendiyên polîtîk a dinê de gotûbêj tê kirin. Bê şik, di nav hemû bûyeran de, ku pîrsa Rojhilata-navîn û Asyayê-nêzîkê tê mînaqêşkirin, pîrsa Kurd jî cîhekî girîng digre. Û dîsa îro her kes dizane, ew ên ku girîngiya vê rewşa ciddî û berçav tînagîhin, grubên siyasî yên Kurd in. Ew, her tim pîrsa Kurd di nav çarçeva sînorên devleta ku tê de dijîn de dibînin û li gorî peywendiyên netewî û navnetewî yên wan welatan difikirin, jî wê nexweşiyê xilas nabin. Ji ber vê yekê, teverga Kurd, nikare li ser xeta xwe ya serbixwe geş bibe û pêşkeve.

Rojên li pêş me, bûyerên, ku li Kurdistanê biqewimin, divê jî me re xerîb newe. Ji ber ku teverga Kurd ne tenê jî bo devletên heremî, her wisa jî bo hêzên navnetewî jî pîrsek girîng e. Pîrsa Kurd di nav hemû alternatîfên siyasî, yên ku tînan mînaqêşkirin de tê derva hiştin. Ji bo vê jî plan tînan çêkirin.

Li pêşîya mirovên siyasî yên Kurdistanê vatîniyek dîrokî heye. Van vatîniyên dîrokî jî, berpîrsiyariyên dîrokî pêwîst dikin... Cîhê pîrsê ye, gelo pêşengên siyasî di zanabûna vê berpîrsiyariya dîrokî de ne, an ne?

Irak Kürdistan'ının sesi radyosunun stüdyosu küçük bir yer. Araçlarsa bir hayli ilkel ve derme çatma... İnsan bu durumu gördükten sonra, radyonun yaptığı büyük işe karşılık, bu büyük işi sınırlı olanaklarla kotaran insanlara, daha da büyük bir saygı ve hayranlık duymadan edemiyor.

Stüdyo bir arı yuvasını andırıyor. Herkes 'vızır vızır' çalışırken, ne yaptığını gayet iyi biliyor. Emegini son katresine kadar tüketmekten ve yaratılan o kocaman değere daha da fazla katmaktan bir an dahi geri durmuyor.

Sözünü uzatmadan IKDP PB üyesi ve radyo'nun sorumlu yönetmeni M.B.L ile söyleşimize geçiyorum.

Sayın M.B.L bize biraz radyo çalışmalarınızın tarihçesi hakkında bilgi verebilir misiniz?

İlk Kürt radyo yayını 1939'da başladı. II. Dünya savaşı döneminde, müttefiklerin anti-Nazi siyasetlerini destekleyen Kürtçe radyo yayınlarını Hayfa'da Goran, Beyrut'ta Kamuran Bedirhan örgütledi.

1957'de Cemal Abdül Nasır Kahire'de Kürtçe bir radyoyu yanına soktu. Bundan bir yıl sonra 1958'de İran Şahı Kürtçe bir radyo yayını başlattı. Tahran'ın yayını, Kahire'deki 'ilerici' yayına alternatifti...

Tüm bunların ötesinde, ilk bağımsız, kurtuluşçu siyasal radyo Eylül 1963'de *Denge Kürdistan* ismi ile, kurtarılmış bölgede yayına girdi.

Bu radyonun oluşturulmasında M.M. Barzani'nin belirleyiciliği çok büyüktü. M.M. Barzani radyoya büyük önem verirdi. Federal Almanya'dan satın aldığımız radyoyu, parça parça Ağustos 63'e kadar kurtarılmış alana taşıdık. Süleymaniye ilinin Mavad'a 7 kilometre uzaklıktaki Esavi köyü yakınlarındaki bir mağaraya monte ettik.

Burada bir süre kaldıktan sonra, teknik zorunluluklardan yüksek bir tepeye taşıdık.

Hatırlıyorum, aynı mağarada *Xebat*'nda dizgi ve baskı işleri yapılıyordu. Ayrıca, radyoda çıkan önemli yorumları 'Denge Kürdis-

tan' isimli bir bültenle yayınlıyorduk.

İlk aşamada radyo yayını sorumlusu İbrahim Ahmet'ti. Yayın yönetmenliğini ise, Abdül Muhammed Kerim, spikerlik ve siyasal yorumculukla birlikte yürütüyordu. Şu anda KDHP genel sekreteri olan, Sami Abdurrahman teknik sorumluluğu üstlenmişti.

Bunlardan başka, Salih Haydari, Ömer Dızai, Hüseyin Karadağlı, Zübeyr Abdülmalik, vedîgerleri de radyo çalışmalarında çeşitli düzeylerdeki etkinliklere sahiptiler.

Ayrıca birde 'meçhul general' lakabıyla anılan, Abdülhalik Marcip'imiz vardı ki, anlatmakla izah edilemez.

Abdülhalik, Federal Almanya'da bir dönem radyo teknisyenliği eğitim gördü. Hatta dönüşünden sonra kendi çalışmalarıyla 50 ila 100 kilometre karelik alanda duyulabilen radyo bile yaptı. 72 ila 74'de 300 kilometre karelik alana yayın yapabilen 3 vericimizi 'meçhul general'imiz üretmişti.

Herneyse...

Biraz önce ifade etmiştim: Radyomuzun sorumlusu her zaman PB üyeleri olmuştur. Bir mahzuru olmadığı için, size 1963 ila 1975 arasındaki yayın sorumluluğunu üstlenmiş bireylerin listesini vereyim

- İbrahim Ahmet
- Habib Muhammed Kerim
- Salih Yusufi
- Dara Tewfik
- Sami Abdurrahman
- Felekettin

1963-75 arasında yine bu çalışmalarımıza Mamoste Hejar, Hedi, Refik Çelak, Remzi Gazzaz, Şergo Bekes gibi tanınmış bir alay Kürt entellektüeli de omuz vermişlerdir.

1963'de yayınına Arapça ve Kürtçe olarak başlayan radyomuz, 1965'de Türkmençe ve Asurice yayına da başladı. Ayrıca buna 1974-75 döneminde İngilizce yayında eklendi. 74/75'de artık 3 kısa ve 3 orta dalga frekanslarından yayın yapıyorduk.

Şu anda Irak Kürdistan'ında bizden başka YNK (1979'dan beri), IKP (82'den beri), IKSP (83'ten beri) ninde 3 ayrı radyo yayını vardır. Tüm yayınlar Kürtçe ve Arapça yapılmak-

Devrimin gür ve susturulamayan sesi

tadır.

Ayrıca da, radyolarımız arasında ciddi bir dayanışma ve koordinasyon vardır.

Bize biraz da radyonun öneminden, etkinliğinden ve güçlüklerinden söz eder misiniz?

Güney Kürdistan için radyonun ciddi önemi, öncelikle nesnel gerçekliğimizden kaynaklanır. Öncelikle geniş bir kesimin ummi olduğu Güney Kürdistan'da radyo devrimin güçlü bir iletişim, propaganda silahıdır.

Teknik açıdan gazete çıkarmanın güçlüklerinin ve dağıtımın zor olan ulaştırmanın eksik ve gediklerini, özellikle radyomuz doldurmaktadır.

Ayrıca da, egemen ideoloji ve propagandanın halk güçleri üzerindeki gerici etkisinin kırılmasında önemli bir araç olan radyo yayını diyebilirim ki, Saddam rejimini en çok rahatsız ederek, meşgul eden alanlardan biridir.

Örneğin Saddam rejimiyle oturlan her görüşme masasında, rejimin bizden istediği ilk şey radyo cihazlarımız olmuştur. Ayrıca Saddam rejimi bugün radyo yayınlarımızı sabote ederek engellemek için, parazit yapmak amacıyla binlerce lira para harcıyor. Bunlardan başka radyo yayınının yapıldığı alanlarda durmadan msket bombalı, bombardımanlarla alt üst edilmektedir.

Etkinliğine gelince, bu konuda fazla bir şey söylemek ka-

nımca gereksiz, olayı gözlemlerinizle gördünüz.

Sorularımıza gelince:

Bunları madde madde şöyle sıralayabilirim.

1- Düşmanın paraziti ve bizim ise, teknik açıdan sınırlılığımız.

2- Kadrolarımızın yetersizliği ve elbette belirli bir düzeye oturmamış deneyimsizliği.

3- Sürekli hareket halinde olan stüdyo ve radyo yayın merkezimizin yerleşik olamamasından kaynaklanan ciddi ve ağır sorunlar. Yani somut şartlar...

4- Profesyonelleşmiş bir formasyonun ve esperiyansın birikimimiz açısından yetmezliği...

Bu geneliyle sorunlarımız bunlar. Ama diyebilirim ki, çalışmalarımız hiç bir zaman ağır sorunları altında ezilmedi. Aksine sorunlarını hep fedakar bir çalışmayla devrimin zaferi yolunda aşılması gereken engeller olarak görüp aştı.

Radyo yayınlarınız nasıl bir çeşitlilik arz ediyor?

Öncelikle siyasallaşmış aktüel bir yayın politikamız var. Ulusal demokratik düzeyde tüm demokratik güçlere hitap ediyoruz.

Ayrıca devrimin ve mücadelemizin güçlü bir sesi olmaya gayret ederken, folkloründen edebiyatına kadar ki tüm alanları da kucaklamaya çalışıyoruz. Hatta radyomuzda Irak'lı savaş esirlerine bile, yakınlarına seslenme olanağını tanıyoruz...

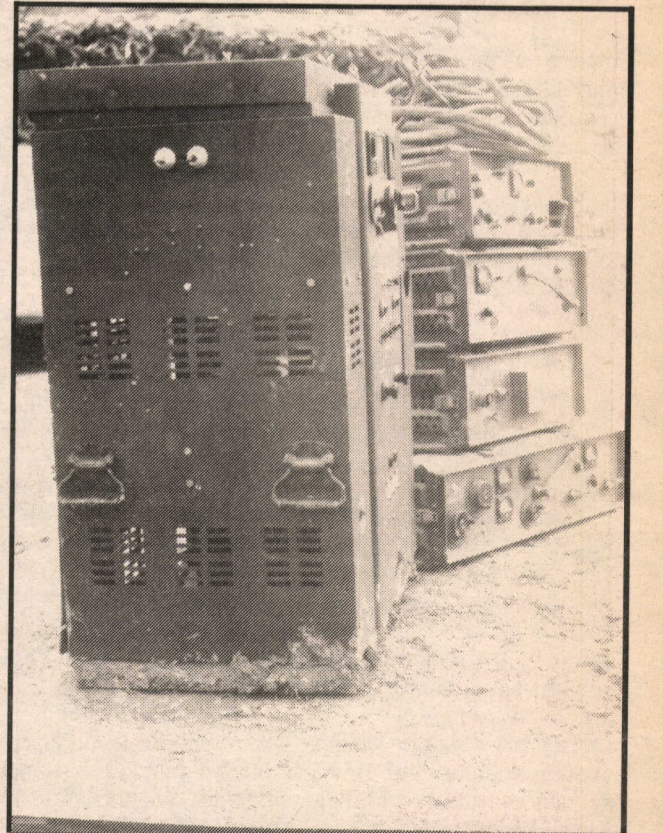
Özetle bölgemizde halkların kardeşliği, mücadelesi ve dayanışmasının, zalimler karşısındaki güçlü biz sesi soluğu olmaya gayret ediyoruz.

Pekiyi sayın MBL, öncelikle çalışmalarınızda başarılar dileyip, sizlere teşekkür ederek sorulum: 'KP' kanalı ile iletmek istediğiniz bir mesaj var mı?

Nerede olunursa olsun herkes Kürdistan devrimi ile ve sıcak savaşım alanlarıyla dayanışmasının ve de bu dayanışmanın, küçük büyük demeden somutlanmasının ve süregelen kılınmasının önemini, asla hatırlarından çıkartmamalarını istiyorum. Ve ben de teşekkür ediyorum.

20.07.1987

Kirve KALENDER

11 Mart 1970 anlaşmasından sonra Irak hükümetine teslim edilen eski radya verici cihazı

foto; ANK

KÜRT DİLİNİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

Barselona Semineri

Paris Kürt Enstitüsü'nün, Özerk Katalonya Cumhuriyeti'nin katkısı ile düzenlediği "Dil Semineri"nin ikincisi, 9 - 15 Kasım tarihleri arasında Barselona'da yapıldı. Birinci seminer ise, geçtiğimiz yıl 7 - 13 Ekim tarihleri arasında gene Barselona'da yapılmıştı.

Birinci Dil Semineri'nde üzerinde anlaşılan coğrafi terimler ile aylar, günler, sayılar vb" Enstitünün "Kurmançî" isimli özel bir bültende yayınlandı. Bültende ayrıca, devletler ve başşehirler ile, önemli şehirlerin kürtçe yazımı bulunan bir dünya haritası ile, Kürtçe isimleri ile Kürdistan'ın büyük il ve ilçe merkezlerini gösteren ikinci bir harita daha yayınlandı. Dünya haritası ayrıca, büyük boy ve 4 renkli olarak basıldı..

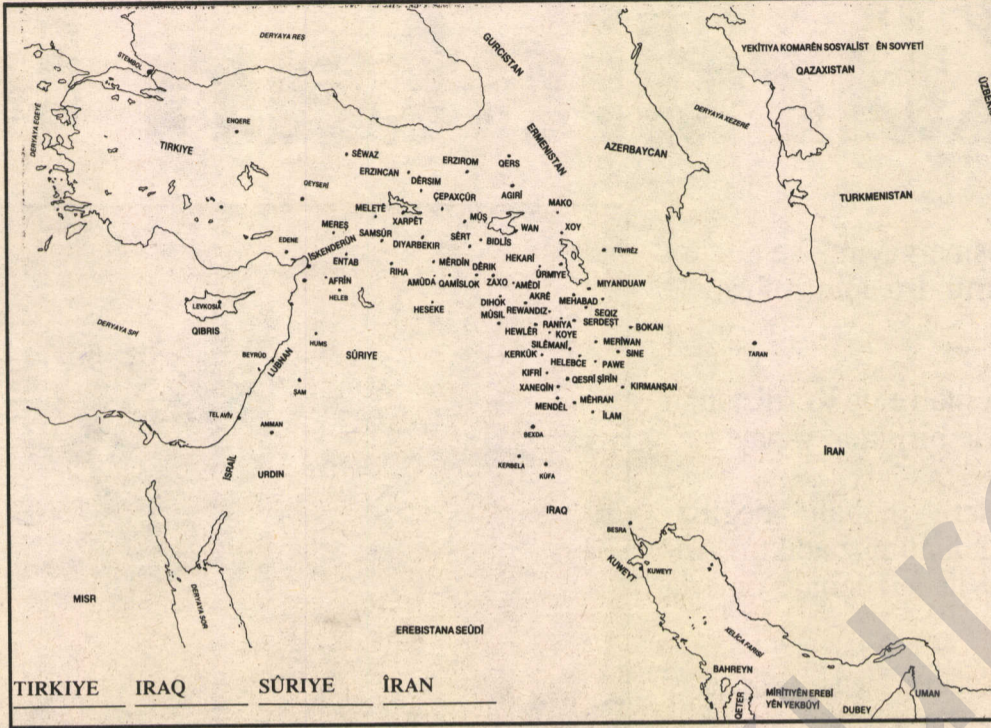
Yapılan bu ikinci seminerde ise, siyasi, idari ve hukuki kavramlar üzerinde duruldu. Hint - Avrupa dilleri esas alınarak kurum ve örgütlerin kürtçeleri saptandı.

Üzerinde anlaşmaya varılan bu terim ve kavramlar ise, önümüzdeki yıl gene özel bir bültende yayınlanacak.

Seminere Kürt dilbilimcileri, çeşitli gazete ve dergilerin sorumluları ve Kürt yazarları katıldılar.

Çalışmalara katılan, 17 Kasım'da, Katalonya Cumhurbaşkanı Yardımcısı'nın davetlisi olarak bir resepsiyona katıldılar.

Resepsiyonda, Özerk Cumhuriyet'in yetkilileri ve edebiyatçılar ile, devletsiz azınlıkların sorunu ile, Kürt halkının gasbedilen temel demokratik hak ve özgürlükleri için sürdürdüğü mücadeledenin sorunları tartışıldı.

Kürt Enstitüsü'nün yayınladığı bültende yer alan Kürdistan'ın coğrafi konumu içindeki şehirlerin kürtçe isimlerini gösteren harita.

Sözkonusu bültende ayrıca, beş kitada yer alan devletler ve başşehirleri ile, aylar, günler, mevsimler, sayılar vb ile ilgili kürtçe imlaya esas alınacak terimlere de yer verildi. Örneğin, Avrupa ve Asya ile ilgili bölümde yer alan sözcükler şöyle: *Evropa: Finlanda, Swêd, Norwey, Danmark, Island, Gronland, Foraarana, Britanya Mezin, İngilistan, İrlanda Bakur, Skotland (Scotland), Wêls, İrland, Polonya, Çekoslovakya, Romanya, Macaristan, Bulgaristan, Yunanistan, Albanya, Yügoslavya, Otrîş, Lixtinstayn, İtalya, Malta, Sardinya, Karsika, Swîz, Fransa, Monako, Spanya, Andora, Portugal, Almanya Rojhelat, Almanya Rojava, Luksenbûrg, Beljika, Hollanda*

Asya: Afganistan, Pakistan, Hind, Srilanka, Bengladeş, Bûrma, Tayland, Kamboçya, Laos, Viyetnam, Malezya, Sîngapûr, Endonezya, Gîneya Nû, Awistralya, Zelanda Nû, Kaledonya Nû, Giravên Silêman, Fijî, Filipîn, Taywan, Hong Kong, Çin, Nepal, Bûtan, Moxolistan, Koreya Bakur, Koreya Başûr, Japon, Yekitya Sovyetî

Dört Mevsim ile ilgili kavramlar; Bihar (İlkbahar), Havîn (Yaz), Payîz (Sonbahar) û Zivistan (Kış).

Bülten, Paris Kürt Enstitüsü'nden istenebilir.

AÇIK MEKTUP

Sn. Aziz Nesin;
Hollanda'nın Arnhem kentinde konuşmanızı dinleyenlere gazetemiz KURDISTAN PRESS'i gösterecek, "...bu gazete yalan dolanla bana hakaret ediyor" dediniz.

Konuşmanızı izleyen Kurdistan Press muhabiri, uyguladığınız yöntem nedeni ile size cevap vermedi.

Çünkü, konferanslarınızda, karşılıklı dialog yerine, yazılı soru sorma yöntemini uyguluyordunuz. Cevap verme ihtiyacı içinde olanların seslerini size duyurabilmeleri için yüksek sesle konuşmalarını ise eleştiri konusu yapıyordunuz. Bu nedenle, yukarıda sözü edilen iddianıza ilgili olarak iki noktayı kamuoyu önünde bu açık mektupla size duyurmanın daha yararlı olacağını düşündük.

Bildiğiniz gibi, İngiltere'de yaptığınız bir konuşma nedeni ile gazetemizde sizinle ilgili şu satırlar yer almıştı:

"Aziz Nesin bazı şeyleri unutuyor. Örneğin, İsmail Beşikçi'ye senin saçların sarı, gözlerin mavi...Olsa olsa sen İngiliz ajanı olabilirsin dediğini unutuyor..."

Bu konuyu Stockholm'de itiraf ettiniz. İsmail Beşikçi'ye ajan dediğinizi, ancak bunu kızgınlık sonucu söylediğinizi belirttiniz.

İkinci olarak sizinle ilgili gazetemizde yer alan diğer iddia ise TYS Başkanı olarak İsmail Beşikçi'ye çekilmesi önerilen dayanışma mesajının çekilmesine engel olunuz. Bu iddia gazetemizin ortaya attığı bir iddia değildir. İddia Yalçın Küçük'e aittir. Gazetemizde yayınlanan bir röportajında Yalçın Küçük şunları söylüyor:

"Beşikçi tutuklanmış, Toptaş Cezaevi'ne alınmıştı. Bunun üzerine 'geçmiş olsun' şeklinde dayanışmayı gösteren bir telgraf çekilme önerisini Bilgesu Erenus ve B. Kafaçoğlu önerge olarak sundu. Ama, TYS Başkanı'ı sıfatı ile Aziz Nesin reddetti. Tartışma çıktı, ama, sonuçta kabul edilmedi."

Eğer bu belirlemenin yalan - dolan olduğu iddiasındaysanız, herhangi bir biçimde bu olayın olmadığını belirleyiniz. Tersi durumda gazetemize yalan-dolanla hakaret ettiğinizi kabul etme durumundasınız.

Bunların dışında gazetemizde sizinle ilgili olarak yer alan metinlerin tümü teyp bantlarından aynen çözümlenerek yayınlanmıştır. Kasetler arşivimizde durmaktadır. Size ait olmayan herhangi bir belirleme varsa, lütfen bildiriniz.

Kurdistan Press çalışanları

"Atatürk de Sosyalistti"

ANK • Hollanda

Stockholm'den sonra Hollanda'da konferanslarına devam eden Aziz Nesin, Kürt sorunu ile ilgili tepkici tavırlarını sürdürmeye devam etti. Sorulan sorulara kısaca, "Bağımsız Kürdistan'dan yana değilim. Kürtler hakkında fazla bir şey söylemek istemiyorum." şeklinde cevap veren A. Nesin'den sonra söz alan Tahsin Saraç, uzun uzun Atatürk'ü anlattı. Kendisinin sosyalist olduğunu, Atatürk'ün de sosyalist olduğunu belirten Tahsin Saraç konuşmacıların eleştirisine neden oldu. Atatürk övgüleri sürerken, dinleyicilerden birinin, "Dersim'de akan kanlar ne oldu?" biçimindeki sorusu üzerine toplantının havası gerginleşti. Ve Tahsin Saraç, mikrofonu A. Nesin'e devretti. A. Nesin ise, "Kardeşim, ben sizi buraya çağırmadım ki... Beni dinlemek zorunda değilsiniz." dedi.

Daha sonra, bir dinleyici ile Aziz Nesin arasında şöyle bir konuşma geçti:

- Burada kültür sorununu tartışacağınızı söylediniz. Ama, Atatürk'çülük yapıyorsunuz. Atatürk'ün sosyalistliğini, devrimciliğini anlatıyorsunuz. Kürtlerle ilgili soruları da cevapsız bırakıyorsunuz. Atatürk her şeyden önce bir Kürt celladıdır. Madem demokratsınız, bilim adına yola çıktığınızı iddia ediyorsunuz, bilimsel olmanın asgari ölçülerine de uymak zorundasınız. Oysa siz, kültür sorunu adı altında Kemalizmin propagandasını yapıyorsunuz."

Arnhem toplantısında, soldan sağa; T. Saraç, V. Özmenek, yönetmen, A. Nesin, N. Helvacı ve H. Gerger

Aziz Nesin ise şöyle konuştu: "Bakın arkadaşlar, ben Bremen'de de bu tür sorularla karşılaşmışım. Bir bayan bana Kürtçe bir soru yönelmeye kalkıştı. Ancak ben sordum, 'Türkçe bilmiyor musun?' O ise, 'Biliyorum, ancak Kürtçeyi yeğlerim.' diyerek bana hakaret etti. Biliyor musunuz bu bayan kim? Üniversite'de Türkçe ders veren aynı zamanda öğretim üyesi ve bir almanın karısı ve Türkçeden ekmeğ parası kazanan biri..."

Aziz Nesin daha sonra Kurdistan Press gazetesini göstererek, "Bakınız burada baştan sona kadar bana hakarete bulunulmuştur... Burada İsmail Beşikçi hakkında dayanışma mesajını A. Nesin tarafından red edildiği yazılmaktadır. Bu büyük bir iftira ve yalandır. O'nu onur kurulu üyesi yaptık. Sonra kongreye geldi ve bizi kültür emperyalizmi yapmakla suçladı. Ben de onun konuşmasını engellemeye çalıştım."

Zamanın ilerlemesi nedeniyle toplantıya son verildi.

“Özgür ve birleşik bir Kürdistan için,”

● “Herkes gibi ben de bir peşmergeyim. Ve gücüm yettiği kadar Kürdistan’ın kurtuluşu için mücadele ediyorum.”

● Biz hiç bir fark gözetmeden silah elde Kürdistan’ın kurtuluşu için döğüşen güçlerle birlikten yanayız..”

● “Komünistlere, sosyalistlere muhalif değiliz. Ama, onlarla ayrı şeyler düşündüğümüz açıktır. Ancak, ulusal kurtuluş mücadelesi hedefi içinde onlarla fikri mücadeleden yanayız..”

Heşmewci mezarlığında şehit işçi'nin mezarı başında duasını okudu. Klaşini omuzunda, kü-tüklüğü ise belindeydi.

35-40 yaşlarındaki bu adam, bir imam'dı, bir din adamıydı. Ama onu niteleyen sadece bu yanı ve özellikleri değildi. O aynı zamanda, “Kürdistan Din Adamları Birliği”nin yönetici peşmergele-rinden, Kürdistan’ın özgürlük sa-vaşçılarından biriydi.

Latin Amerika'daki Camillo Torres adlı rahip'i, Nikaragua'nın Kültür bakanını, ya da Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesindeki Budist rahipleri kurtuluş kavgala-rı tarihinden tanırız.

Molla Garip de onlardan biri... Kürdistan Kurtuluş mücadelesi-nin neferlerinden biri olan Molla Garip'i tanımak için, sözü uzat-madan, Molla Garip ile kısa söy-leşimize geçelim.

Kendinizden ve örgütünüzden sözeder misiniz?

Kendimin bir önemi yok. Uzun yıllardır Peşmergeyim. Herkes gibi ben de gücüm yetti-gince Kürdistan’ın kurtuluşu için mücadele ediyorum. Örgütümüz **Kürdistan Din Adamları (Ule-maları) Birliği**'ne gelince, IKDP çizgisine bağlılığını ifade eden, özerk bir yapı olan örgütümüz 1972 yılında, rahmetli Molla Mustafa Barzani'nin yardımıyla kuruldu.

O günden bugüne ulusal kurtu-luş mücadelesi saflarında yerini alıyor.

Amacınız nedir?

Amacımız bir bütün olarak Kürdistan'ın kurtuluşudur. Biz hiç bir fark gözetmeden, Kürdis-tan'ın kurtuluşu için, silah elde döğüşen tüm güçlerle birlikten yanayız.

Bizce, Kürdistan'daki tüm İslam'ların görevi demokratik ol-mayan kafir yönetimlere karşı,

özgür ve birleşik bir Kürdistan için mücadele etmektir.

Ulusal sorunu reddeden ve Kürtleri baskı altında tutan hiçbir yönetim demokratik olamaz. Kürdistan'ın bütün parçalarında-ki durum ortadadır.

İslam dediniz, yani amacınız Kürdistan'da İslamî yönetimi he-defleyen bir kuruluş mudur?

Evet. Ama biz demokrasi-den yanayız. Bizim varlığımızı inkar etmeyen hiç bir gücü karşı-mıza almayız. Asıl hedefimiz Kürdistan'ın kurtuluşu ve birliği-dir. Bu müşterekte, tüm ulusal kurtuluşçu güçlerle, komünist, sosyalist vb. tüm güçlerle birlikte döğüşebiliriz.

Biz emperyalizme, faşizme ve dök-tatörlüklere karşıyız.

Sosyalistler ve komünistler de-diniz, bu siyasal güçlere ilişkin olarak neler düşünüyorsunuz?

Onlara muhalif değiliz. Ay-nı şeyler düşündüğümüz açıktır. Ama ulusal kurtuluş mücadelesi hedefi içinde onlarla fikri müca-deleden yanayız.

Peki Molla Garip, Kurdistan Press kanalıyla iletmek istediğin bir mesaj var mı?

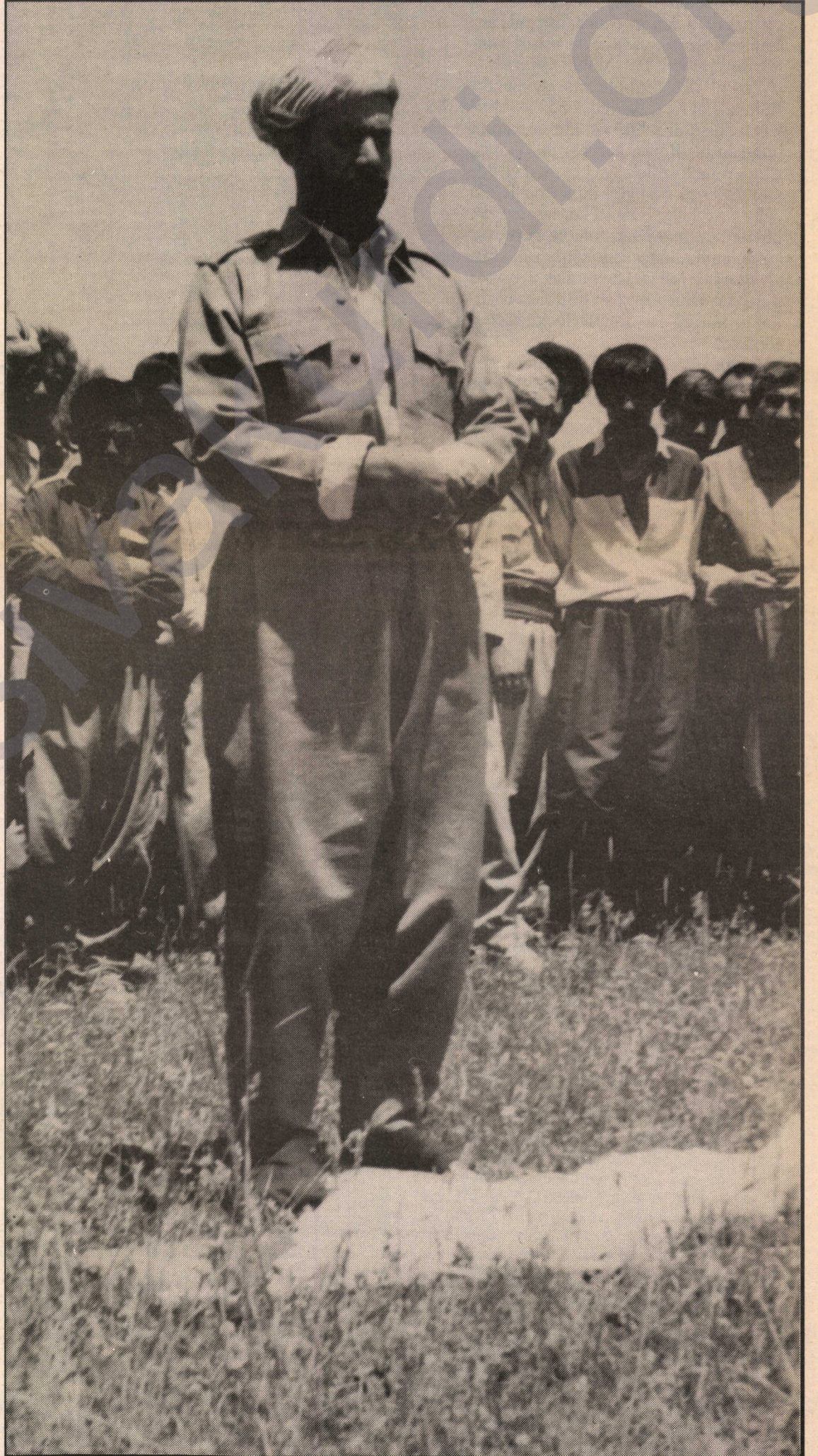
Kurdistan Press ayırım yap-madan tüm ulusal kurtuluşçu güçlerin ortak sesi olmalıdır. Düşmanlarımız karşısında kayıt-sız şartsız birliği, beraberliği sa-vunmalıdır.

Ayrıca da mücadelemizin sesini tüm insanlığa duyurmalıdır.

Herkes bilsin kafir ve zalim Saddam'ın cinayetleri bizi yıldır-mıyor. Aksine güçlendiriyor.

Allahın inayetiyle, bu kutsal kurtuluş mücadelesini, tüm güç-lüklerine, ve kanı dökülen onca şehide rağmen, halkımız kazana-caktır. Allah mazlumların yanın-da ve zalimlerin karşısındadır.

ANK • 08.07.87 - Heşmewa

Kürdistan Din Adamları Birliği Başkanı Molla Garip: “Asıl hedefimiz Kürdistan’ın kurtuluşu ve birliğidir. Bu müşterekte tüm ulusal kurtuluşçu güçlerle, komünistlerle, sosyalistlerle vb. tüm güçlerle birlikte döğüşebiliriz..”

foto; ANK

Aydın, kavram olarak pek büyük bir anlam ifade etmiyor. Birşeyler bilen, okumuş kişiye aydın denebileceği gibi, hiç okumamış, hayatın engin pratiğiyle içli-dışlı yaşamış ve bundan dersler çıkarmış kişilere de aydın denebilir. Aydın olmanın görevi bununla sınırlı değil. Aydın, aydınlığını taşıyabilir. Bu aydınlık taşıma; çerçevesi çizilmiş, kaide-i kuralı belirlenmiş, kendine özgü karakteri olan bir biçimle olmalıdır. Aydın, ulusal değerlerini uluslararası değerlerle bütünleştirebilir. Bunu yaparken kimliğini yitirmeyendir. Her türlü dayanışmayı, alış-verişi kendi varyetinin inkarı üzerine değil, tanımı ve kabulü üzerine oturtandır.

Bu bağlamda ele alındığında, Kürt aydın karakterinden söz etmek çok zor. Kürt aydını, Türk aydınına kopya etmeye çalışmış, Türk ruhuyla yaşamış, Türk gibi düşünmüş ve kendini Kürt sanmıştır. Hala sanıyor. Kendi karakterini oluşturma çabası da hala yok. Türk aydın ruh ve düşüncesini temel prensip ve amaç almış, Kürt olduğunu sanarak, 'Türk'lük yapmıştır. Sosyalizm gibi enternasyonal bir toplum biçim ve düşüncesini Türk aydını yapılanmasıyla savunmaya çalışmıştır. Bir Türk aydını olabilmeyi kültürlü olmayla özdeş tutmuş, olamamıştır. Olamadığı için de buna tepki duymuş, aydın olarak

varolabilmeyi, Türk aydını ve bundan çıkarak dünyayı eleştirmek olarak algılamıştır. Eleştiriyi yoğunlaştırdıkça da daha çok Türk aydınına benzemiştir. Gün gelmiş, konuşmaları, yazıları, kitapları, şarkıları sadece bu eleştiri üzerine kurulmuş, eleştiri dışında iş yapılmaz olmuştur. Eleştirilen bir şeyin aktüel kaldığı biliniyor. Bu eleştiriler Türk aydın tipinin Kürdistan'a taşınmasına ve yerleşmesine reklam hizmetleri olmuştur. Kürt aydını, enerjisinin büyük bölümünü Türk aydın - sol'un eleştirisine hasrettiği için de yaratıcı olamamış, Kürdistan'la ilgili ciddi ve tutarlı araştırmalara girememiştir. Kürdistan'ın somut meselelerinde bile çok uzak belirlemelerle soyutlamaya dalmış ve asıl sorunu bertaraf etmiştir.

Türk aydın ruhunun nereden kaynaklandığı, ne üzerine kurulduğu bilinmiyor: Kemalizm.. Kürt aydını bütün çabasını Kemalizme sarfetmiş, ve çok acıdır; Kemalist Türk aydını'nın bir kopyacı olmayı da aşamamıştır. Türk aydınına yakıştırdığı 'Belkemiksiz' sıfatı yanında, kendisinin 'Hiçkemiksiz'liğinin farkına varmak istememiştir. Evet Kürt aydını ulusal değerler açısından 'Hiçkemiksiz'dir. Kendi ulusunun sorunsal karakterini edinme, çözümsel olma yerine, başka işlerle demini meşgale etmiştir. Kürt olamamış, ama kendisine Kürt süsü vermiştir. Kürtlüğü bir süstür, özünde Kürtlüğü reddetmiştir. Genellikle şöyle der: "Önce devrimciyim - sosyalistim, sonra Kürt" Nasıl? Yani sen anandan doğarken Kürt olmayacaksınız, büyüüp türkçe okuyarak 'sosyalist' olacaksınız, ondan sonra da Kürtleşeceksin."

Bu şu demektir: Kürtler sosyalist olmaz, ancak Türk olur sonra sosyalist ve sonra Kürtlere karşı enternasyonal görevlerinden dolayı da onlara sahip çıkmak için Kürt olur. Yani kabaca söylersek, 'şu kırroları' kurtarmaya soyunur. Kargaların kulağı çınlasın, ne de gülerler böyle şeylere. Peki niçin direk Kürt değilsin ve sonra sosyalistleşmiyorsun? Doğru olan bu. Bu terslik niçin? Çünkü sen Türk aydınısın. Önce bir 'hiç' sonra Kemalist-Sosyalist'sin, en sonunda da Kürt olduğunu sanıyorsun. 'İnşallah' diyelim.

Bir Türk aydını, "ben Türküm" diyebiliyor, sen ise cesaret edemiyorsun. Utanıp sıkılıyorsun. Çürkü, Türk aydını karşısında bir öğrenci gibisin. Sana 'milliyetçi' 'Kürtçü' diyebilir ve kırık not vererek seni sınıfta bırakabilir. Öyle ya 'sosyalizm' gıdını öğretmenin olan Türk aydınından alıyorsun, neyin doğru olup olmadığına o karar verir, onun yargısı senin vazgeçemeyeceğin öneme sahip. Halbuki ezilen bir ulusun milliyetçisi olmak en azından ezen bir ulusun sosyalisti olmak kadar şerefli bir iştir. Herkes ulusal sıfatlandırmasıyla gurur duyarken, sen niye utanırsın? Bir Filistinliye, Mısırlı veya Suriyeli diyemezsin, karşı çıkar, göğsünü gere gere Filistinli olduğunu söyler. Sen niye Kürdistanlı olmaktan, Kürt olmaktan çok, 'Türkiyeli' olduğunu savunuyorsun. Türkiyeli olmak uzlaşmacı bir tutumdur, hatları karıştırır. Bu kavram Türk aydını'nın Kürdistan adını kullanmamak için, kendi burjuvazisinin sınırlarını aşmamak için sana kabul ettirdiği bir kavramdır. Hiç kimse Türkiyeli kavramıyla Kürdistanlı olduğunu ispatlayamaz. Türkiyeli değilsin eğer Kürdistanlıysan. Sosyalist de olsan, çok değişik kültürleri olan halkları bir çırpıda bir sayamazsın, dökülen bunca kanı görmezlikten gelemez, mazlumla zalimi barıştırma hevesine kapılamazsın. Bu halkla alay etmeye kimsenin hakkı yok! Ya bu halkın mücadelesinde varsın ya da yok, sen Türk aydını gibi destekçi olamazsın, bu işi sırtlamak zorundasın.

Bu işi sırtlamak da kendisini Türk aydınına göre biçimlendirmekle olmaz. Bir şeyler yazarken - yaparken - söylerken Türk aydını'nın tepkisinin ne olacağı, ne düşüneceği senin sorunun olmaz. Senin sorunun Kürt unsurunun ne diyeceği ile ilgilidir. Kürt aydını, Kürt halkı ne düşünür, senin için bu önemlidir, olmalıdır. Aydın demek, efendi - temiz aile çocuğu demek değil, tam tersi amacında direnen ve halkına karşı tutarlı bir hammal olabilen kimsedir.

İşte böyle, sayın "Aydın Efendiliği" yapmaya soyunmuş Efendi Kürt Aydınlar. Aydın yüklenendir, yük değil!

Devam edebilir...

Ronakbîr, wek gotinek, manakî wisa mezin ifade nake. Mirov kare ji kesên xwende û kesên ku hinek tiştan dizanin re bêjê ronakbîr. Her wisa kesên ku ne xwende ne, lê nav pratîka jîyanê derbasbûne ji vê ders girtine re jî mirov kare bêje ronakbîr. Vatiniyên ronakbîrî bi vê ve ne hidudkiri ye (mehdud e). Ronakbîr ew e, ku bikaribe ronakbîriyê xwe bihemilîne (hilgire). Ev hemilandina ronakbîrî, li nav çarçovekî û bi giredayî qaide û quralan û bi awakî karekterê taybetî ve çêdibe. Ronakbîr ew kes e, ku bikaribe hêjayiyên netewî bi hêjayiyên navnetewî ve girêbide. Gava vênâ bike jî, divê huviyeta xwe (şexsiyet) wînda neke. Ronakbîr, ew e, ku hemû danûstandin, têkiliyan ne li ser inkarkirina hebûna xwe, lê naskirin û pejirandina hebûna xwe ve dide runiştandin.

Di vê maneyê de mirov nikare çêla (qala) karektera ronakbîra Kurd bike. Ronakbîrê Kurd, xwastiye ronakbîrê Tirk qopye (teswîr) bike, bi rihê Tirk jiyaye, mîna Tirkan ponijiyê, lê xwe Kurd hesibandî ye û hê jî xwe wisa dihesibîne. Hê jî, ji bo pêkanîna karakterê xwe naxebite. Ronakbîrê Kurd, rih û ponijandina ronakbîrê Tirk ji xwe re kiriyê prensîba bingehîn û armanc, xwe Kurd hesibandîye lê "Tirk" itî kiriyê. Ronakbîrê Kurd, şikl û fikra civakî ya sosyalizm ku enternasyonal e, di nav rasyonelên ronakbîrê Tirk de parastiyê. Buyîna ronakbîrê Tirk, bi buyîna xwedî kultur (çand) re yek tişt hesibandîye, lê nebûye. Gava ku nikaribûyê wisa bibe reaksiyon nîşan daye, wek ronakbîrê hebûna xwe, rexnegirtina ronakbîrê Tirk û dinyayê ve giredaye, wisa fikiriyê.

Di kûrkirina rexne yê de zêdetir dij-bêhî ronakbîrê Tirk bûye. Roj hatiye axaftin, nivîsandin, pirtûk û stranên wî tenê li ser vê rexne hatiye awakirin. Ji xeynê rexneyê nikaribûyê karekî bike. Tê zanîn, ku tiştê re rexne bê girêdan ew aktuel (rojevêde) dimîne. Ew rexnana ji bo ciwarbûna tîpê (karekterê) ronakbîrê Tirk li Kürdistanê, xizmeta reklamê kiri ne. Ronakbîrê Kurd, ji parekî mezin a taqetê (enerjî) xwe ji bo rexnegirtina Ronakbîrê-çep ê Tirk serf kiriyê, ji ber vê peydakar nebûye. Li ser Kürdistanê ne ketiye nav lêkolîn û lêgerînên hêja jî. Li ser pirsên objektîf yê Kurdistanê re bi tesbît û tehlîlên subjektîf ve çû ye, lê ji pîrsa bingehîn durr ketiye.

Rihê Ronakbîriya Tirk, ji ku tê, li ser çî hatiye awakirin, tê zanîn: Kemalizm. Ronakbîrê Kurd, hemû keda xwe li ser Kemalizm serf kiriyê û pir mixabin; ji qopyebûna Ronakbîrê Tirk jî derbas nebûye. Di gel, ku Ronakbîrê Tirka re jî sifeta 'bê pişt hestî' lajiq ditiye, lê ew bi xwe nexwestiye, ku bîra 'bê hestî' bûna xwe jî bihese. Belê, Ronakbîrê Kurd ji alî hêjayiyên netewî ve 'bê hestî' ye. Dewsa, ku xwedî karekter û pîrsa netewa xwe bibe, vana hel (çareser) bike, karên dîtir ve mijûl bû ye. Û demên xwe wisa derbas kiriyê. Nikaribûyê bibe Kurd, lê xwe bi tiştên Kurdî ve xemilandîye. Kurdîtiya wî tenê xemilandinek e. Di naveroka xwe de Kurdîtiyê red kiriyê. Bi gelemperî wisa dibêje: "peşî şoreşger û sosyalist im, paşê Kurd." Çawa? Yanî gava tu ji diya xwe çêdibî ne Kurd î, piştî mezin dibî û tirkî dixwînî dibî 'sosyalist', dîvre jî, dibî Kurd. Mana vê ew e; Kurd nikarin bibin sosyalist, encax peşî dibîna Tirk û paşê sosyalist û paşê jî, ji ber vatiniyên enternasyonalî li hember Kurdan, ku bikaribin ji wan re xwedî derkevin, dibin Kurd. Yanî, em bi awakî vekirî bêjin; xwe ji bo rizgarkirina 'van kirroyan' amade dikin. Bila deng neçe qijiqan, ew rastî de gelek bikenin. Baş e, çima peşî ne Kurd û paşê jî nabî sosyalist? Tiştê rast ew e. Ev bervajîbûn ji ber çî? Ji ber ku, tu Ronakbîrê Tirk î. Peşî 'hiç' î, paşê Kemalist-sosyalist î, li dawiyê jî, xwe Kurd dihesibînî. Emê bêjin 'inşallah'.

Ronakbîrê Tirk dikare bêje "ez Tirk im". Tu jî newêrî û fedî dikî. Ji ber ku tu li hember Ronakbîrê Tirk, mîna xwendevanekî. Ew dikare ji te re bêje, 'neteweperest', 'Kürtçü' û notê kêm bide te û te sînişê de bihêle. Wisa ye, Çimkî, qutê xwe ya 'sosyalistiyê' ji mamostayên xwe ronakbîrê Tirk distîni. Ew dikare biryar li ser rastî û çewtiya bide. Biryara wî ji bo te gelek girîng e. Lê belê, karê neteweperestiya miletekî bindest bi kêmahî qasê sosyalistî ya miletek serdest bi şeref e. Her kes, sîfete xwe yê netewî fexra xwe dike, tu çima fedî bikî? Tu nikarî yekî Filistinî re bêjî, Misirî an jî Surî, ew dê li dij derkeve, ew dê bi fexr xwedî Filistinîbûyîna xwe derkeve. Tu çima zêdeyî Kurdbûn, Kurdistanîbûna xwe 'Tirkîyeyî' bûna xwe diparêzî. Tirkîyeyîbûn tewrekî lihevkerîne ye, ew xetan tev li hev dike. Ev gotin, yanî Tirkîyeyîbûn ji alî Ronakbîrê Tirk tê bikaranîn. Armanca wê jî ne binavkirina (navandina) Kürdistanê ye û qayilbûna wî ya sinorên burjuvaziyê xwe ye. Kes nikare bi gotinê Tirkîyeyîbûn, Kürdistanîbûna xwe bide îspatkirin. Ger tu Kürdistanî bî, ne li Tirkîyeyî yî. Tu sosyalist jî bî, nikarî gelan xwedî çandên (kultürên) cîhê yek bihesibînî. Nikarî çavê xwe li ber ev xwînên ku hatine rijandin bigrî. Nikarî bîkê hewesa aşbûna zalim û mazluman. Mafê kesî nîne, ku qerfa (heneka) xwe ve gelê bike. Tu an di nav tekoşîna ve gelê de heyî, an jî nînî. Tu nikarî mîna Ronakbîrê Tirk, alîkar bî, divê tu vê barê hilgirî.

Hilgirtina vê barê jî, şikl wergirtina li gor Ronakbîrê Tirk nabe. Gava tiştê dinivîstî-dikî-dibêjî li gor reaksiyona Ronakbîrê Tirk û li gor fikrê wî nikarî herket bikî. Ev ne pîrsa te ye. Pîrsa te ew e; wê Kurd çî bêjin, Ronakbîrê Kurd, gelê Kurd çî bifikirin. Ev girîng e. Maneya ronakbîrî, ne efendîbûn û ne zarokîya malbata paqij e. Li bervajî ronakbîrî; di armanca xwe de, berxwe dide, xwedî biryar e, di bin barê gelê xwe de kesekî hemal (bargiran) e.

Wisa ye, Ronakbîrê Kurd yê berêz, ku xwe amadeyî ronakbîriya efendîti kirine. Ronakbîr, hemal e, ne bar e!

Belkî jî dom bike...

Efendi "aydın" lar

"Kürt aydını, Türk aydınına kopye etmeye çalışmış, Türk ruhuyla yaşamış, Türk gibi düşünmüş ve kendini Kürt sanmıştır. Hala sanıyor.. Kürt olamamış ama kendisine Kürt süsü vermiştir. Kürtlüğü bir süstür, özünde Kürtlüğü reddetmiştir. Genellikle şöyle der: 'Önce devrimciyim - sosyalistim, sonra Kürt'! Nasıl? Yani sen anandan doğarken Kürt olmayacaksınız, büyüüp türkçe okuyarak 'sosyalist' olacaksınız, ondan sonra da Kürtleşeceksin.'"

★

"Ronakbîr" ên efendî

"Ronakbîrê Kurd, xwestiye Ronakbîrê Tirk qopye (teswîr) bike, bi rihê Tirk jiyaye, mîna Tirkan ponijiyê, lê xwe Kurd hesibandîye. Û hê jî xwe wisa dihesibîne.. Nikaribûyê bibe Kurd lê xwe bi tiştê Kurd ve xemilandîye. Kurdîtiya wî tenê xemilandinek e, di naveroka xwe de Kurdîtiyê red kiriyê. Bi gelemperî wisa dibêje: 'Pêşî şoreşger û sosyalist im paşê Kurd'! Çawa? Yanî gava tu ji diya xwe çêdibî ne Kurdî piştê mezin dibî û tirkî dixwînî dibî 'sosyalist' dîvre jî dibî Kurd.'"

A. Dikili

Güney Kürdistan'da

Güney Kürdistan'da *Cephe* çalışmalarının boyutlanması ile beraber, Saddam rejimi de saldırılarını tırmandırmaya başladı.

Ne var ki geçen zaman içinde Kürt hareketi oldukça önemli mevzilere yerleşmiş bulunuyordu. Suriye - Türkiye sınırlarının kesistiği Zaho'dan itibaren, Mervan'a kadar bütün sınır şeridi Kürt hareketi tarafından kontrol edilebilen kurtarılmış alanlardı. Saddam rejimi, bu alanları sürekli bombalamakla beraber, geri alamamaktadır.

Öte yandan, Kürt hareketi stratejik bir çizgi olarak, hayatın dayatması ile, dağlardan şehirlere inmeye başlamaktadır. Şehirlere yayılan politik örgütlenmeler, zaman zaman şehirlerde de askeri eylemler yapmaktadırlar. YNK Genel Sekreteri, 88'de Süleymaniye'de basın toplantısı yapacağını açıklamaktadır. Kürt hareketinin büyük yerleşme merkezlerine, sanayi ve özellikle de petrol bölgelerine doğru yönelen genişlemesi, Saddam rejimi tarafından korku içinde izlenmektedir.

Son iki yıl içinde gerek KDP ve gerekse YNK'nin askeri eylemleri, Saddam rejimine ağır darbeler indirdi. Cephe platformunda, bu iki büyük gücün politik ve askeri birlik içine girmeleri büyük bir önem taşıyor. Bunlara, diğer üç örgütün de, (PA-SOK, IKDHP ve HESİK) katılması, politik olduğu kadar askeri olarak da sonuç alabilecek bir gücün ortaya çıkması anlamını taşımaktadır. Son askeri faaliyetler özden geçirildiği zaman, bu daha iyi anlaşılabilir. ANK muhabirlerinin yaptıkları incelemelere göre, YNK'nin (KYB) 1986 yılı eylemlerinin dökümü şöyle:

518 operasyon yapıldı. 4112 düşman askeri öldürüldü. 4447 kişi yaralandı. Esir edilen düşman sayısı 781'dir.

Tüm bu operasyonlarda 243 peşmerge şehid oldu. Aynı operasyonlarda, düşmandan ele geçirilen malzemenin toplam dökümü şöyle:

1 adet 106 mm.'lik top, 2 adet 23 mm.'lik uçaksavar, 2 adet 14,7 mm.'lik makinalı, 2 adet Doçka makinalı, 1 adet MM ağır makinalı, 67 adet RBC, 20 adet BKC makinalı, 32 adet Diktariyof, 48 adet RBK, 11 adet 60 mm.'lik havan, 1140 adet Kalaşinkof, 11 adet dürbünlü Kannas, 19 adet Buruno tüfek, 96 adet muhtelif çapta tabanca, 844 RBC roketi, 2954 adet Kalaşinkof jarjürü, 176.250 adet muhtelif çapta mermi, 14 sandık Kalaşinkof mermisi, 20 sandık BKC mermisi, 16 sandık elbombası, 51 adet telsiz, 94 adet taşıt aracı, 349 adet elbombası

Bu operasyonlarda, 9 adet tank, 143 adet taşıt aracı, 3 adet buldozer, 2 adet Krayder, 1 adet 170 mm.'lik top, 1 adet 120 mm.'lik top, 1 adet 106 mm.'lik top, 2 roket rampası, 1 radar telsizi, 8 adet elektrik jeneratorü, 11 adet askeri cephanelik, 2 askeri mağaza, 82 havan topu, 2 polis merkezi, 1 büyük elektrik merkezi, Şivasor'daki bir köprü, 22 adet 23 mm.'lik uçaksavar ele geçirildi / tahrip edildi.

Ocak'tan..., Haziran 87'ye

Karadağ, Taktak, Revanduz, Sirvan, Horma nahiyeleri peşmerge kuvvetlerince işgal edildi. Ayrıca 18'i büyük, 23'ü orta olmak üzere 286 adet askeri kontrol merkezi imha edildi. Bundan başka Gilazerde dağ ve çevresi düşman güçlerinden kurtarıldı.

5006 kişi öldürüldü, 397 kişi yaralandı, 1160 kişi ise esir edildi. Eylemlerde 1 adet tank, 3 adet taşıma aracı, 6 adet 14 mm.'lik Dimitrof makinalı, 12 adet doçka makinalı, 23 adet havan topu, 149 adet çeşitli ağır makinalı, 159 adet RBC, 1542 adet Kalaşinkof, Buruno ve Kırnas, 53 adet tabanca, 111 adet muhtelif telsiz, 155 adet taşıt aracı ele geçti.

Bunların dışında 11.10.1987 tarihinde KYB'ye bağlı peşmerge güçleri Erbil

ilinde asfalt fabrikasını ele geçirip fabrikayı tamamen yok ettiler.

Ayrıca bu eylemde 3 yüksek rütbeli Irak askeri ele geçirildi. Eylem üzerine bölgeye gelen BAAS kuvvetleri geri püskürtüldü. İkinci çatışmada düşmanın kaybı 30 ölüydü. 2 jip ve 2 askeri kamyon bu eylemde yakılmak suretiyle tahrip edildi.

1 Grinof, 15 kalaşinkof, 1 Diktariyof, 2 telsiz ve 1 taşıt peşmergenin eline geçti.

Eylül ayının son haftasında KYB güçlerince gerçekleştirilen bir operasyonda, 3 İtalyan mühendis -Cako Cumuti, Carura Cificiba, Diyutal Lifi Roybito- esir edildi. Bu mühendisler, İtalyan hükümetinin Basra'dan savaş gemilerini çekmesi ve Irak'a yaptığı yardımları durdurması istemiyle kaçırdı.

I-KDP'nin eylemleri

ANK muhabirlerinin yaptıkları incelemelere göre; I-KDP 1.2.86-5.6.87 tarihleri arasında toplam 320 askeri eylem gerçekleştirdi. Bu eylemlerde 1086 düşman öldürüldü, 745 kişi yaralandı, 368 esir edildi.

Bu eylemlerde düşmana verilen zarar şöyle: 3 sahra topu, 5 helikopter, 23 zırhlı araç, 23 buldozer, 2 doçka makinalı, 2 traktör, 2 tank.

Aynı eylemlerde 3 sahra topu, 5 zırhlı araç, 21 taşıt aracı, 662 kalaşinkof, 63 ağır makinalı, 29 RBC, 40 telsiz, 3 tabanca, 9 katır, ele geçirildi.

Eylemlerde 32 peşmerge şehit oldu, 85 peşmerge de yaralandı. 2000 kişi silahları ile birlikte devrim saflarına katıldı. Karadağ nahiyesinin kurtarılması, Foçsotke'ki askeri üssün yok edilmesi ve muhtelif büyüklükte 27 askeri kontrol biriminin imhası ile Bamerne Havaalanı da peşmerge güçlerince işgal edilerek yakılması eylemleri en önemlileri idi.

Ocak - Ağustos 1987

2 büyük askeri merkez ve çeşitli büyüklükteki 90 askeri kontrol birimi imha edildi.

Bu eylemlerde 22 adet RBC, 2 adet 60 mm.'lik havan topu, 11 Diktariyof, 150 adet Kalaşinkof, 42 adet Buruno, 7 adet telsiz, 56 adet RBC mermisi, 65 el bombası, 6 mayın, çokca mermi, 8 adet taşıt aracı, 9 adet tabanca, 2 daktilo makinası, bolca ilaç, 3 adet telefon, 3 adet katır ele geçirildi.

Düşmanın kaybı ise şöyle: 2 adet helikopter düşürüldü, 413 düşman askeri yok edildi, 100'ü yaralandı, 135 adet toptan oluşan bid topçu bataryası yok edildi, 7 taşıt aracı yakıldı.

Aynı eylemlerde 8 peşmerge şehit oldu, 21 peşmerge yaralandı.

Bu eylemlerde Ahmedova muntikasında 36 nolu hafif ças (hain) birliği, Bebat Amadiye muntikasında 87 nolu ças birliği, Artuş muntikasında 8 askeri kontrol merkezi yok edildi.

18.8.87'de 15 km. lik bir cephe Hiran-Şaklava yolundaki Akubani Sero bölgesinde 11 askeri kontrol merkezi yok edildi. Bu eylemde 74 düşman askeri öldürüldü, 50'si yaralandı. 6 peşmerge şehit oldu. Söz konusu eylem Kürdistan Press muhabiri de katıldı.

13-14.9.87 gecesi Bervari Bala muntikasında Kanımasi muntikası ele geçirildi. Bu eylemde 500 düşman askeri öldürülürken, 700 tanesi de esir edildi. 5 askeri kontrol merkezi yakıldı. 1000 parça silah, 17 sahra topu, büyük çapta mühimmat ele geçirildi. Ve bir Platus uçak düşürüldü. 2 adet tank yakıldı. 20 taşıt aracı ele geçti.

Bu eylemlerde 3 peşmerge şehit oldu.

Bölgenin kurtarılmasından sonra, bölge üç gün hükümet tarafından kimyasal silahlarla bombalandı. Bunun üzerine I-KDP bölgedeki geniş kapsamlı olabilecek bir katliamı önlemek için gücünü geri çekti.

Soldan sağa; François Harîrî (I-KDP MK), Nêçîrwan (I-KDP, İdris Barzani'nin oğlu), Marwan Barzani (I-KDP Başkanı), Sami Abdurrahman (I-KDHP Başkanı), Ali Abdullah (I-KDP Sekreteri), Mam Molla Nasuh (I-KSP PB), Kek Omer (KYB), Mam Molla A.Mevcut (I-KDHP), Feleke

Kimyasal Silahlar

İlk kimyasal bombardıman Nisan 86'da başladı. 15.4.1987'de Hildin, Barklo, Kanitu, Zeni, Bilalokova, Hate, Alane, Şehvasan, Dıraşi bombalandı.

Ayrıca, 17.4.87'de Gazlar, Sengar, Meolaka ve 21.4.87'de Karadağ bombalandı.

Her yerleşim birimine 60 ila 70 arası kimyasal bomba atıldı. Ayrıca, sadece Belisan'da 120, Şehvasan'da 128 kişi hayatını yitirdi... Tüm bunlar sivil hedefler.

32 helikopter ve 12 bombardıman uçağı ile bombalanan askeri hedefler şunlar:

19 ila 24.4.1987 arasında Vadi Belisan, 18 ila 20.4.87 arasında Kıyva ve Mavt, 19 ila 20.4.1987 arasında Pera Makrum, 15 ila 25 dakika arası bir süre ile bombalandı. Bu bombalamalar sonucu peşmerge güçleri 50 ölü ve 400 yaralı verdi.

Bu bombardımanlar Nisan 87'den beri aralıksız devam etmektedir. Son ayların en büyük saldırıları Kanımasi (2 gün) ve Sergelo'ya (45 dakika) yapıldı.

Bu bombardımanlarda kullanılan kimyevi gazlar, halen YNK'nin kargahlarında esir olarak tutulan 1947 Bağdat doğumlu, Albay Abdulselam

Abdullah'ın verdiği bilgilere göre şunlardır; *Hardal, Nitrojen hardal, İlluzat, Alzarin, Tabun, Zuman, Arsin, Siyanid hidrojen, Klorid siyoni-jin, oksit karbon, Foscin, Day foscin ve Tray foscin.* (13 çeşit)

Gene bu esir albayın açıklamalarına göre, kimyevi silahların hammadesi Almanya'dan (şirket saptanmadı) ve Hollanda'da ve Sidco - Holland şirketinden temin edilmekte, Irak'ta *Akaşat* ilinde ise bomba imal edilmektedir.

Konsatrasyon kampları

Irak devletinin sistematik olarak uyguladığı mecburi iskan politikası da, son dönemlerde bir vahşet düzeyine ulaştı. Ağır bombalar ve kimyevi gazlarla yok edilen yerlerden toplanan insanlar, güney sınırlarına, çöl'e sürülmektedir. *Diwaniye* isimli bölgede inşa edilen bu konsatrasyon kamplarında hayat gerçek bir azap haline getirilmiştir. Su, un ve şeker dışında kamp sakinlerine gıda verilmemektedir.

Halen, 150 ila 200 bin civarında göçmen İran'da bulunmaktadır. Savaş sürecinde 3000'den fazla köy yakılıp yıkıldı. 1973'ten 78'e kadar boşaltılan alanlar, 16 bin Km²'dir. 78'den bu güne kadar ise 9787 Km²'lik

alan zorla boşaltıldı ve tahrip edildi.

Sağlık Sorunu

Kürt hareketinin ve özellikle kurtarılmış alanların en çetin sorunlarından biri ise, hiç kuşku yok ki, sağlık sorunudur. Yapılan incelemelere göre, halen alanda yalnızca 14 doktor bulunmaktadır. Bunlardan 9'u Bahdinan'da, 5'i ise Soran'da görev yapmaktadırlar.

KYB'nin aşağı yukarı tam teşekküllü denebilecek bir hastanesi Hate'de bulunmaktadır. Araç gereçlerle beraber, tıbbi malzeme eksikliği ise yokluğu en çok hissedilen malzemelerdir. Örneğin, kimyevi silahlarla yaralananlara karşı kullanılan ilaçlar şunlardır: *Atropihe 0,25, Tetravit, Hemmatropin, Hidrokortizon.* Bunların, kimyevi gaz yaralarına karşı oldukça etkisiz olduğu da bilinmektedir.

Özetle, Güney Kürdistan'da Kürt hareketi son derece ağır şartlar altında topyekun bir direnişi sürdürmektedir. Alanda bulunan siyasal güçlerin birliği bu anlamda büyük bir önem ve değer taşımaktadır. Kürdistan'ın diğer parçalarında ve Avrupa'da yaşayan Kürtlere de ağır görevler düşmektedir. □

Li Kurdîstana Başûr

oste Nazim (KYB PB), Dr. Fuat Masum (KYB PB), Resul Mamend (I-KSP Başkani), Mesut (eri), Muhsin Dizeyî (Eşki bakan), Kek Kerim (PASOK), Awad Abdulgafur (KYB), tin Kakai (I-KDP PB)

Foto:ANK

Li Kurdîstana Başûr, li gel pêşketina xebatên hevkarî û yekîtiyên hêzên siyasî, êrîşên rejîma Saddam jî xurt bû. Lê tevgera Kurd gihîştîye mewzîyên girîng. Li bin qorziya sînorê Suriye û Tirkîyê, ji Zaxo'yê heya merivanê seranserê xeta sînor di bin desthîlariya tevgera Kurd de bû. Rejîma Saddam bê rawestî li ser van herêman bombe dibarand, lê nikarîbû paş ve bistênî. Wekî din tevgera Kurd, ji çîyan dadiket bajaran. Rêxistinên siyasî, ku di bajaran de geş bûbûn, carna çalakiyên çekdarî jî pêkdianîn. Tevgera Kurd berê xwe da bû heremên petrolê û wan heremên di bin tehdîda hêzên pêşmerge de bûn. Rejîma Saddam jî, ji vê yekê pir ditirsiya.

Du nav du salên dawî de, hêzên PDK û YNK derbê mezin rejîmê didan. Hevkarîya her du rêxistinanan, xebatê van ê hevbaş li gel PASOK, PSK û PDGK di nav platforma cephekî de hatibûn ba hev jî.

Li gor lêkolînên nûçevanên ANK; Partî Demokratî Kurdistan-Iraq,

di navbera 1. 2. 86 û 5. 6. 87 an de 320 çalakiyên eskerî pêkanîbû. Di van çalakiyan de; 1086 dijmin hatiye kuştin û 745 dijmin hatiye birîndarkirin û 368 jî hatine dîlgirtin.

Di van çalakiyan de xisareta dijmin;

3 topê sehra, 5 helikopter, 23 zîrepoş, 23 boldozer, 2 doçka, 2 traktor, 2 tank e. Di van çalakiyan de, 3 topê sehra, 5 zîrepoş, 21 otomobil, 662 heb tîfîngê keleşînkof, 63 tîfîngê giran, 29 RBC, 40 bêtel, 3 demançe, 9 hêstir ketiye destê pêşmerge.

Di van çalakiyan de; 32 pêşmerge şehîd ketine û 85 pêşmerge jî birîndar bûne. 2000 kes tev li çekên xwe hatine nav refên şoreşê. Rizgarkirina Qeredax, hilweşandina bîngeha eskerî li Sotkê, wêrankirina 27 bîngehên piçûk yê eskerî, û dagirkirin û wêrankirina Balafirgeha Eskerî li Bamernê, çalakiyên girîng bû ne.

Di navbera meha 1. heya meha 8.ê 87 an de; 2 bîngehên mezin û 90 bîngehên piçûk yê eskerî hatine wêrankirin. di van çalakiyan de, 22 RBC, 2 heb topê 60 mm.,

11 diktaryof, 150 keleşînkof, 42 birno, 7 bêtel, 56 heb roketa RBC, 65 heb bombeyê desta, 6 mayin, gelek gulle û 8 otomobil, 9 demançe, 2 daktîlo, gelek derman, 3 telefon, 3 hêstir ketiye destê pêşmerge.

Xisareta dijmin; 2 helikopterhatiye xistin, 413 dijmin hatiye kuştin, 100 jî hatiye birîndarkirin. Bataryeka topê ku, ji 135 topan pêkdîhat hatiye wêrankirin. 7 otomobîla eskerî jî hatine kawilkirin. Di van çalakiyan de, 8 pêşmerge şehîd û 21 jî birîndar bûne. Her wisa di van çalakiyan de, heza 36 a ceşan li Ehmedava, hêza 87 an li Bêbadê (Amediye) û 8 bîngehê eskerî hatine wêrankirin.

Di 18.8.87 an de, li ser rêya Hîran û Şeqlawî di ênîkî 15 kilomêtrê de, li herêma Akubanê-Sero 11 bîngehên eskerî hatin wêrankirin. Di vê şerî de, 74 dijmin hatine kuştin, 50 jî hatine birîndarkirin. Nûçevanê Kurdistan Press jî tevî vê şerî bûbû. Vê şerî de 6 pêşmerge jî şehîd ketine.

Di meha Îlonê de jî, li herema Berwariyê, nihiye Kanîmasê kete destê hêzên PDK. Li şerê Kanî-

masê; zêdeyî 500 dijmin hatine kuştin, 600 dijmin hatine dîlgirtin, 5 bîngehên eskerî hatine kawilkirin, 23 top, 30 wesiteyên eskerî, zêdeyî 1000 parçe çek, gelek cebîrxane û derman ketiye destê pêşmerge. Di vê şerî de 2 balafir hatine xistin, 7 pêşmerge jî şehîd ketine. Piştî serketina hêzên pêşmerge, hikûmet dijî gelê navçebî balafirên şerî gazên kimyevî bikar anî. PDK, ji bo, ku xisaret negihîje xelkê, hêzên xwe jî vê navçeyê kişandiye.

★

Çalakiyên Yekîti Nîştîmanê Kurdistan di sala 1986 an de ev in: 518 çalakiyên eskerî pêkhatiye. 4112 dijmin hatine kuştin, 4447 dijmin hatiye birîndarkirin, 781 dijmin jî hatiye dîlgirtin. Di van çalakiyan de 243 pêşmerge jî şehîd ketine.

Di van çalakiyan de;

1 topê 106 mm., 2 doçkayê 23 mm., 2 reşasê 14,7 mm., 2 doçka, 1 MM reşasê giran, 67 RBC, 20 BKC, 32 diktaryof, 48 RBK, 11 heb topê 60 mm., 1140 keleşînkof, 11 heb qinnase bi dûrbîn, 19 tîfîngê birno, 96 demançe, 844 heb roketa RBC, 2954 heb jarjora keleşînkof, 176 220 lib gulleyê cûrbecûr, 14 sandoq guleyê keleşînkof, 20 sandoq guleyê BKC, 16 sandoq bombeyê desta, 51 heb bêtel, 94 otomobîlê eskerî, 349 heb bombeyê desta ketiye destê pêşmerge.

Di van çalakiyan de xisareta dijmin;

9 tank, 143 wesiteya eskerî, 3 boldozer, 2 Grêder, 1 topê 175 mm., 1 topê 120 mm., 1 topê 106 mm., 2 rampayê roket, 1 bêtelê radar, 8 jeneratîra elektrîkê, 11 cebîrxaneya eskerî, 2 maxezaya eskerî, 82 topê havan, 2 navendiyên polis, 1 santrala elektrîk, li Şîwasorê pîrekî ye.

Di navbera meha 1 heya meha 6 a 87 an; Qeredax, Taktak, Rewandûz, Sirwan, Hormal jî alî hêzên pêşmerge ve hatine dagirkirin. Herwisa 18 mezin, 23 navîn, 286 bîngehên piçûk yê eskerî hatine kawilkirin. Çiyayê Gilazerd jî dijmin hatiye stendin. 5016 dijmin hatine kuştin, 397 dijmin hatine birîndarkirin, 1160 kes jî hatine dîlgirtin.

Di van çalakiyan de; 1 tank, 3 otomobîlê eskerî, 6 14mm. Dîmîtrof, 12 doçka, 23 topê havan, 149 çekê giran, 159 RBC, 1542 heb keleşînkof, Birno û Qernas, 53 demançe, 111 bêtel, 155 wesite ketiye destê hêzên pêşmerge.

Wekê din, di 11.10.1987 an de pêşmergeyên YNK, li bajarê Erbilê fabriqeya asvalt kawilkirine. Di vê çalakiyê de 3 zabîten mezin hatiye dîlgirtin, 30 dijmin hatiye kuştin, 2 jîp, 2 kamyona eskerî hatin kawilkirin. 1 Grînof, 15 keleşînkof, 1 Diktaryof, 2 bêtel û otomobîlek ketiye destê pêşmerge.

Di meha Îlonê de pêşmergeyên YNK 3 mihendisên Îtalî -Cako Cumutî, Caruca Cîfîcîba, Diyatul Lîfî Roybîto- rehîn girtine. Û jî hukûmeta Îtalî daxwaz kiriye ku gemiyên xwe jî Basra bîkşîne.

PETROLA KERKUKÊ

Petrolên Kerkukê jî bo hikûmeta Iraqê gelek girîng e; xeta petrola Kerkuk-Îskenderûn niha di bin tehdîda hêzên pêşmerge de ye. Beşekî mezin petrola Iraqê li Kerkukê derdikeve. Li Kerkukê rojê nêzikê 2 milyon warîl petrol der-

dikeve.

Li gor hejmara jêrî întaca (ûretim) petrolê wisa ye: Hencîran; 32 bir, rojê 175 hezar warîl.

Kotan; 38 bir, rojê 200 hezar warîl.

Koşkaya; 24 bir, rojê 185 hezar warîl.

Havana; 18 bir, rojê 185 hezar warîl.

Saralo; 14 bir, rojê 200 hezar warîl.

Serbeşah; 20 bir, rojê 64 hezar warîl.

Sorav; Hejmara bir nayê zanin, rojê 110 warîl.

Bay Hasan; 72 bir, rojê 100 hezar warîl.

Şenaqa; hejmara bir nayê zanin, rojê 92 hezar warîl.

Davut Korka; Hejmara bir nayê zanin, rojê 112 hezar warîl.

Çiyayê Bor; 22 bir, rojê 70 hezar warîl.

Cemburula jor; 70 bir, rojê 160 hezar warîl.

Cemburula jêrî; Hejmara bir nayê zanin, rojê 200 hezar warîl.

ÇEKÊN KIMYEVÎ

Bombardîmana pêşî di meha Nîsanê de çêbûye. Di roja 15.4.1987 an de Hildin, Bergelu, Kanîtû, Zenî, Bilalûkawa, Hatê, Alanê, Şexwasan û Diraşî hatin bombekirin.

Di roja 17.4.1987 an de Qizler, Sengar, Melekan û di 24.4.1987 an de jî Qeredax hatin bombêrmankirin. Li ser her navçekî nêzikî 60-70 bombe hate avêtin. Li Balîsanê 120, li Şexwasan 128 kes hatin kuştin...

Di van bombebarandinan de 32 helikopter, 12 balafirên şerî, van hedefên jêrîn xistin; di 19 û 21 Nîsanê de Geliyê Belîsan, di 18-20 Nîsanê de Qiyme û Mawt, di 19-20 Nîsanê de Pera, Makrum jî hêzên pêşmerge 50 kes şehîd ketin û 400 jî hate birîndarkirin.

Ev bombardîmanên kimyevî jî Nîsana 87 an de ve dom dîke. Di mehên dawî de li ser Kanîmasî 2 roj û Sergelû jî carekî gazên kimyevî hatiye avêtin.

Navê gaz û çekên kimyevî ku hatin bikaranîn;

Hardel, Nitrojen hardal, Îlluzat, Alzarîn, Tabun, Zuman, Arsin, Sîyanîd Hîdrojen, Klorîd Sîyonojîn, Karbon Oksît, Fosçîn, Day Fosçîn, Tray Fosçîn.

Materyalê van bombeyan jî şirketên Elmanya Rojava, SIDCO-Holand tînin.

Bombayên kimyevî li bajarê Akasat tînin çekirin. Agahdariyên li ser çekên kimyevî jî zabît Abdulsalam Abdullah ku di destê YNK de girtiye, hatiye standin.

PIRSA CIHÊLKIRINÊ

-Li Iranê 150-200 hezar kurdê penehende (multecî) hene.

-Di nav şerê de li Kurdistanê zêdeyî 3000 gund hatine verankirin.

-Xakên ku di navbera 75-78 an de hatine valakirin 16.000 km² ye.

-Piştî 1978 an jî 9787 km² hatiye valakirin.

-Gelê van herêman li Başûra Iraqê herêma Diwaniye di kampên konsantasyonê de bi zorê hatine rûniştandin.

PIRSA PERWERDE Û BIJIKÎ

Di nav PDK-I ê de 5 doktor, di nav YNK ê de 9 doktorên xwedî diploma hene.

Li Bergelo nexweşxanekî YNK heye. Xizmeta sihhî (bijikî) gelek kême.

Dermanên ku dijî birinên çekên kimyevî tînin bikaranîn;

Atropihe 0,25, Tetravit, Hemmatropîn, Hîdrokortîzon. □

BELGE

Baştarafı Sayı 26, sayfa 10'da

Dahiliye vekili Şükrü Kaya beyefendinin 931 senesi sonlarında B.U. Mf. muntakasını teftişi esnasında Dersim'i ve muhitini dolaştıktan sonra Elaziz'den şifre ile Başvekalet yüksek makamına yazdığı 18.11.1931 tarihli rapor:

★

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Beyefendinin raporu

Arapkir hususuyla Kemaliye'nin Dersim kazalarına civar halkının Dersimlilerden çektiklerini dinledikten ve gördükten sonra Dersim meselesi ile yakından alakadar olmamak mümkün değildi. Elaziz'e avdette umumi müfettiş ve vali beylerle Kazım, Kenan ve Osman paşalarla Çemişkezek, Hozat ve Pertek ve Mazkirt kazalarına gidildi. Siirt mebusu Mahmut beyefendi de refakat lutfunda bulundular.

Dersim'i daha iyi görebilmek için Ovacık ve Nazimiye'ye ve Dersimlilerin tecavüzlerinin zararlarını iyice görebilmek için de Kığı, Kemah ve Erzincan'a hatta Kangal'a kadar gitmek lazımdır. Vakit ve mevsimin buna müsait olmaması noksanını idare rüesasından aldığım malumatla ikmale çalıştım.

Bu havali ve buraların hali, zati devletlerinizin malumudur. Yalnız maruzatıma bir mukaddeme olmak üzere arz etmek istediğim keyfiyet artık Dersim meselesinin kati surette hallinin devletçe, milletçe ve bilhassa hükümetçe tehiri caiz olmayan müzur, tehlikeli ve zaman geçtikçe halli müşkülleşecek ve zararı artacak bir vaziyet almış olmasıdır.

Dersim'i ihata eden kazaların 150.000 nüfusluk halkı, Dersimlilerin mütevali ve mütemadi taarruz ve tecavüzlerin gittikçe daha ziyade mutazarır olmaktadır. Dersim'e yakın olan muhitlerin kazanç ve hayatları Dersimlilerin ayakları altında hergün çiğnenmektedir. Toplu büyük çetelerin köy basması, sürüleri götürmesi, mukavemet edenleri öldürmesi, yol kesmesi son aylarda adı vakalar sırasına geçmiştir. Dersim'e yakın yerlerdeki halk malından ve canından emin olmadıkları gibi, manevi cesaret ve mukavemetlerini de kaybetmiş bulunuyorlar. Bu yakın çemberin harici muhiti de cezasız kalan vakaların tesiri altında ziraat ve ticaret noktasından madde-ten mutazarır ve asayişsizlik yüzünden manen muzdariptirler.

Dersim'in içinin arzettiği manzara da bundan daha az acı ve acıklı değildir. Bir defa Dersim, Çemişkezek, Pertek, Makkirt ve Hozat kazalarındaki umumiyetle Türkler ve aşiret hayatını terk ederek silahları alınan çiftçiler tamamıyla Dersimlilerin nüfuz ve tehdidi altındadırlar.

Devlete asker ve vergi veren bu halk canını ve malını korumak için Garp ve Şimal aşiretlerine vergi vermek mecburiyetinde oldukları gibi her gün soyulmak ve öldürülmek tehlikesindedirler. Soyulanlar pek çoktur. Öldürülenler de vardır. Köyünden tarlasına gidemeyen veyahut şehire iltica eden köylüler pek çoktur.

Dersim'in mütecaviz ve mutaarrız aşiretleri de birbirlerine karşı hasım ve küskün bir vaziyettedir. Aralarında müsademe, mukatele ve hırsızlık daimidir.

Dahilde hükümet ve teşkilatı, zabıtası, mahkemesi bir heyuladan ibarettir. Bu mekanizma hükümünü, ancak silahsız ve muti halk üzerinde müessir olabildiğinden, nüfus ve sultasını bunlar üzerinde yürütmekte ve dağdaki şakilere ve aşiretlere karşı hiçbir emrini ve hükmünü infaz edememektedir. Makus bir netice olarak hükümet, halk nazarında aşiretlerin ve onların ağalarının nüfuzunu arttırmaktadır.

Dersim içi muntazam hükümet teşkilatına rağmen tamamıyla anarşiktir; dıştan görünüşü silahlı, teşkilatlı hırsızlar yatağı ve ocağı olmasıdır. Bu ocak gün geçtikçe kızışmakta ve etrafını yarmaktadır. Acil ve kati tedbir alınarak bu ocak

Cumhuriyet Dönemi

TC Dahiliye Vekaleti

Jandarma Umum Kumandanlığı

III.Şube • I. Ks.

Sayı: 55058

Gizli ve Zata Mahsustur

DERSIM

Kayıt altında yüz tane basılmıştır

kati surette söndürülmez ise, ateş günden güne sirayetini arttıracaktır.

Yakın zamanlarda hasıl olacak netice, etraftaki halkın gasp ve istismar sahalarına tabi oldukları ağaların hükmü nüfuzuna girerek köle olmakla veyahut birçoklarının hazırlandığı gibi evlerini, barklarını terk etmekle Dersimlilerin nüfus ve tecavüz hudutlarının artması veyahut da silah tedarik ederek daha gerilerdeki silahsız ve muti halka musallat olarak Dersim sisteminin genişlemesi olacaktır.

Dersim'de Seyit Rıza ile Haydaranlı rüesasından başka ağalarla ve Seyit Rıza'nın oğlu ile görüştüm. Hepsinin vazı tavrı mutidir, ilticakardır. Hükümetten ancak teveccüh ve himaye beklemektedirler. Cehalet, fakirlik, arazi ve maişet darlığı bazı aşiret efradını şuraya-buraya tecavüze sevk ediyor. Cumhuriyet hükümetlerinin buraları tecziye edeceği muhakkaktır. Kendileri işleri ve güçleri ile meşgul oldukları halde bazı müfsitler kendilerini hükümet nazarında mütehern gösteriyorlar. Bundan çok muzdariptirler. Kendileri

Türktürler ve Cumhuriyetçidirler. Bazı kürtlerin hırsızlıklarını onlara atfetmek doğru değildir. Eğer bazı katil ve hırsızlar aşiretler arasında karışmış bulunuyorsa, artık aşiret hayatı kalktığı için hükümlerinin nafiz olmadığından ve sözleri geçmediğindedir.

Hükümet istediği zaman onları yakalayabilir ve mağsubatı alıp sahiplerine verebilir. Ken dileri ile ayrı ayrı görüşürüğü vakit bütün fenalığı yapan hasım olan aşiret reisidir. Hükümet onun vücudunu kaldırırsa Dersim meselesi halledilir.

Herbirinin ayrı ayrı şikayette ittifak ettikleri şahıs Seyit Rıza ile Haydaranlı reisleri Kamer ve Hıdır ağalardır.

Seyit Rıza'nın günden güne nüfuz ve hükmünü arttırdığı meşhuttur. Yağma ve hırsızlıklardan en çok istifade ettiği ve hükümete en az ehemmiyet verdiği için diğer aşiret ağaları zahirde onu tel'in etmekte, fakat hakikatta ona gıpta eylemekte ve gittikçe nüfuz ve teffvukunu kerahetle kabul etmektedirler.

Hariçtekilerle münasebetinden şüphe edilen ve Koçgiri'ye kadar nüfuzu şamil olan ve

BELGE

hariçteki katil ve hırsızları da himaye ederek silah kuvvetini ve adamlarını arttıran bu adam kat'i tedbirler alınmaz ise istikbalin Dersim için hazırlanmış şefidir.

Arzettiği hal ve manzara şahıslardan ziyade bir sistem ve o sisteme karşı idaredeki ihmalin neticesidir.

Bu vaziyeti ihdas eden sistem, aşiret hayat ve ananesidir. Bu sistemi müzur ve tehlikeli yapan en müessir sebep ise aşiretin silahlı olmasıdır. Silah miktarı altmış bu kadar aşiretin azlığına ve çokluğuna göre tehavvül etmek üzere ve kendilerinin de ayrı ayrı ifadelerine göre 18, 20 bin tahmin edilmektedir.

Binaenaleyh Dersim'in islahı ve içindeki ve bilhassa dışındaki halkın taarruzdan muhafazası ve aşiret sisteminin de halli için herşeyden evvel Dersim'in silahtan tecridi ve aşiret reislerinin bu muhitte uzaklaştırılması lazımdır.

Resmi ve şahsi malumat ve mütalaaların ve mahalinde hasıl olan intibaların ve Dersim vakaları ile yakından alakadar halkla yapılan hasbühallerin neticesi bu hükümde müşterektir.

Umumi müfettiş bey, vali bey, Kazım paşa, Kenan paşa, Osman paşa, Mahmut bey ve diğer vali ve kumandanlarla yaptığım ferdi ve müçtemi muhtelif müzakerelerin askerî, malî, idarî, siyasi varit ve muhtemel her safhası mütalaa edilerek işin muhtelif cephelerden tetkiki ile istihsal edilen neticede defaatla ve ittifakla bu esasa vasıl olmuştur. Eskiden yapılan ve neticesiz kalan hareketler daima göz önünde bulundurulmuş ve Dersim'in artık Türk idare tarihinde yaşamaması ciheti en esaslı hedef telakki olunmuştur.

Avdetimde zati devlerlerine vaki olacak maruzatım da bu esaslara müteferri olacaktır. Bu hususta şimdi tatbik teferruatından sarfı nazarla hülasaten takdiri devletlerine arzedeceğim esaslar şunlardır:

- 1— Dersim'in islahı acil ve zaruridir. Tehirinde devletçe zarar vardır.
- 2— Islahın temini ve zararın tevkif ve izalesi ve Dersim sisteminin halli ancak:
 - A— Silahların toplanması (Bu da müşkül ve külfetli olmayacaktır.)
 - B— Aşiret ağalarının ve aşiret ağası olabileceklerin Dersim'den uzaklaştırılması.
 - C— Dersim'de ve topraklarında ve ağaların esiri köylülerin mahallen veya naklen topraklandırılması.
- 3— Bunların tatbiki askeri bir harekete mütevakıftır. Bu askeri hareketin memleketin müdafaa sistemini gevşetmemesi ve bilhassa Şark ve Cenup'ta tatbik edilen programı tehir etmemesi ve devlet hazinesine ağır bir yük tahmil etmemesi ile telif edilmek şarttır. Bu askeri hareketin devlet müdafaasını ihmal ve Şark ve Cenup programını tavik etmeyecek surette tatbiki mümkün olduğu askerî mütalaa ve müzakerelerle anlaşılmalıdır. Veçhi tatbik bittabi tasvibi devletlerine arz olunacaktır.
- 4— Bu harekate 932 senesinin ilk müsait mevsiminde başlanmasında muvaffakiyet daha esaslı ve daha kolay olacağından islah keyfiyeti tasvibi devletlerine iktiran ettiği anda askeri ve idari istihzarat tedbirlerine başlanılır.
- 5— Nakil, iskan ve diğer idari programda tasvibi devletlerine arz olunacaktır.
- 6— Kışın yaklaşmış olmasına ve taarruz ve tecavüzlerin duracağı muhakkak olmasına rağmen Dersimlilerin tarruzlarına uğrayan hariç muhitteki Türkleri önümüzdeki ilk baharla, yazın ilk aylarının tecavüzlerine karşı mahfuz bulundurmamak zaruridir. Bunun için en müessir tedbir ve çare, oralardaki sabit ve seyyar jandarma kuvvetlerinin diğer yerlerden tasarruf edilerek takviyesi ve Türk köylerinden bir kısmının silahlandırılması, Sansa boğazı, Kemah boğazı, Kemaliye ve Çemişkezek'te eskiden olduğu gibi icap eden askeri kuvvetlerin ikamesidir. Asker ikamesi keyfiyeti askeri hareket planına tevfik edilmek mümkündür. Bu ve bunlara ait tatbik ve teferruat karuzatı da ayrıca takdim olunacaktır. Arzederim ef.

(Sayfa 228 - 235)

Devam edecek

وووت

وولاتیان لی داگیر کردم
 چاری کانیانویان کویس کردم
 برچی ره زیان دهسکه نه کرد
 دهستی هه مپوو... هاتن برهیان
 شهوه ی له دهستان هات... کرهیان
 به لام شهوه ی برهیان نه کرا
 خنکاندن نه شهوه نه شهوه دهنگم بوو
 شهوه ی دوا ی لاواوی رقیان بوو زایه وه
 رسکانی ره برور ره ننگم بوو
 شهوه ی برهیان نه کورایه وه
 چه خه اذنه ی بپس...
 گری لوله ی تفنگم بپوو
 که وولاتیان داگیر کردم
 وولاتیکسی گوره ترم له میگی خوردا رهنگر کرد
 که بپوستالی داگیر کردن هات
 گمر له کوخه و
 که برور سابهاتم به ربهات
 هسه مورو چه اکان
 دهستی سسی ی سه رختنهان بوم درپل کرد
 که مزگه وتیهنهان بپس نوپول کرد
 هه رچی تاته به رقی هسه به
 هه مپوو بپستیکسی کوردستان
 بپس من بونه جیری نه زرگه و جیری اوهستان
 کاتی گوندی (شپیخ وه سنانان)
 دووکه لی کیمیا داپوشوو
 مهرگ که بپسته گوی سوانان
 کانی مندا ل و بپروون
 گیانی بکبان به رزپروه و خوردا له شهوه ی
 لوتکه ی شهوانان
 سه گ هاته هاتای بپشه
 که چپ له دنیای مپرویان
 که سن نه ی گمورت فاج
 زمانیکیش...
 له ده سسی خوی پاجی نه بوو
 گوپه که به ک خنوی
 له که لکه ی سه ح رانه بپه کاند
 خالابه ک سوراجی نه بپوو
 چاوپیک پهلوی نه وار شهوانانند
 خاخر... له م وولاتی من دا
 و شهوانی واله سوواتنه... به شهوه
 فسرپه ادیک دی...
 هه مورو گوی دنیا ده بپستن... به شهوه
 کوانی خانتانان
 کوانسی خاوتانان
 بو به جباری له کاکه وتین
 دووگویی مسوت و
 هه سسی لوس و
 هه رپوچوانان... |

(هوهه و کرمانج)

هه شهوه بپه کورتوه کوان
 شه ی خاشتی خزانسی چههان
 هه وولاتانی تا دویندی وه ک و من و
 شه مورو لهوه ی
 روزی هسه ربهیت منی دهلیشه
 به خنوم و شالی خویانویم بپه شهوی
 چه شهوه وه خنومه
 ده بپس شهوه زاری دانه و پینان
 هه موش لیکرا هه شهسته سه رپس...

که وولاتیان داگیر کردم
 کوریک بوو... ناوم لی تا وولاتی خنوم
 که چهیک بپوو...
 که ردهسه شهالا...
 وه ک چه بپه ک... له سهر زیگای شهونه کانم
 ده سوتی بپوو...
 وولاتی من...
 تیهتا که لیک گوره ترو لهوه ی خزانان
 نه بولیکسی خنیدا شهوی
 نه چه خنوم... شهسه گه... اران
 کوردستان بپس سوتورور بپس ده رگه به
 شه...
 خناکسی به رپس بپشه رگه به

مسوپای هپتله ر
 کورپه شهوه ی بپنج سهاله بیان
 لسی سوتانم
 داپانه به ر نووکی شه نه چه
 شه و مندا له قشانتان بیان
 له به ر چهان دا سهه ر بپس
 منی بپاوپیکیش
 هه مورو رفقم گولله ی شهوه ی شهوی و
 شه ر شهنگی خنوم خنوی
 XX
 XX+
 کوره شهوه ی شهوه که م وولات
 که چه خوانیکه که م والا
 شه گه شه ر منیش
 ده ستم شه کاته دامینی شهونه کانم
 شهوه بپشه رگه ی دوا روز بن
 شهوه ی مندان به شه سوتو
 هه رگیز شه کهن له بپس بپه کن
 شهوه ی گونده و
 خناک و شهوه ی شهوه ی شهوه کانم
 شهته / ۱ / خنایر / ۱۹۸۷

DU DIZ Zwei Diebe

Xêz û Nivîs: Wilhelm Busch • Vergerandin: R. T. Hulmanî

•5•

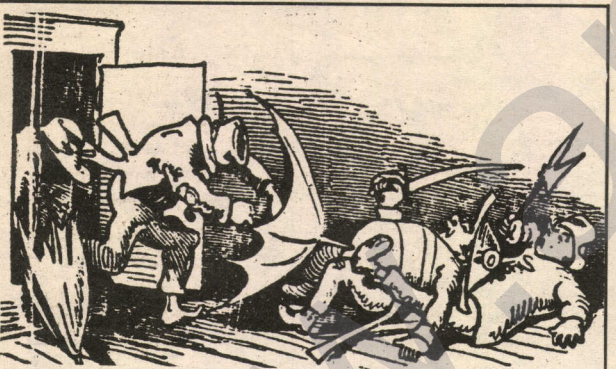
Doch seht! Die brave Polizei
Kommt, wie gewöhnlich, schnell herbei.

**Bûn diyar polisên xurt,
Lez hatin ba, derb û rêk girt.**

Die Diebe sind im Schrank versteckt.
Die Polizei hat's gleich entdeckt.

**Dolavda xwe vêşartin dizan,
Zû ew peydakirin polîsan.**

Die Diebe sausen ins Gemach
Mit aufgespanntem Regendach.

**Diz, rehet di fizirin der,
Şemsiye kirin pêşîper.**

Am Rücken liegt die Polizei,
Die Diebe stürmen schnell vorbei.

**Polîs serpiştî di razin,
Diz gumrah, lez, sera dibezin.**

NERGİZ • 4 mehi • Elmanya

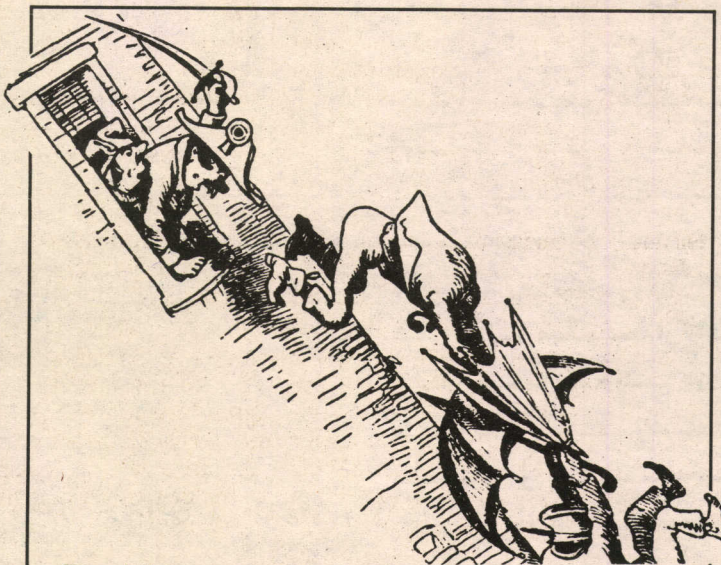

SİNEM • 2 salî

Bulgaria

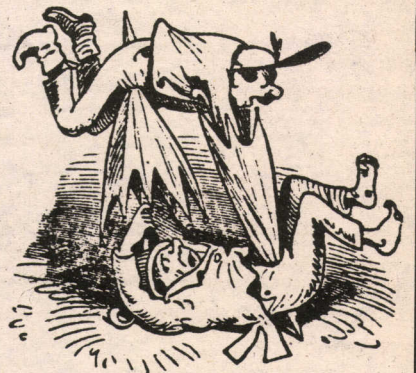

CHIA JAFF • 12 salî • Swed

Da sieht man beide lustig fliegen,
Die böse Sache scheint zu siegen,

**Herdu, xweş firin ew hal,
Şolên kirêt wer dibe galgal.**

Doch still: Die Strafe fehlet rue!
Gesegnet sei das Paraplü!

**Tevbûn bêdeng, ceza vabe,
Şukr şemsiye, wa dûa be.**

DAWI

“Doğu Edebiyat Seferi” Aziz Nesin vb..

Önce İngiltere’de sonra Almanya’da ve nihayet İsveç’te Aziz Nesin’in verdiği konferansları gerektiği biçimde okuyucularımıza duyurmaya çalıştık. Bu konferansları verirken özellikle A. Nesin’in konuşmalarının teyipten çözülmüş -ve tek bir kelime değiştirmeden- metinlerini verdik. Bunlara ek olarak, Sn. Aziz Nesin’in İsmail Beşikçi’ye ilişkin bir suçlamasını da hatırlatma ihtiyacı duyduk. Gazetemiz çalışanlarının bir bölümü Aziz Nesin’in Kültür Müsteşarı olarak görev yaptığı, Ecevit hükümeti döneminde kapatılan ve yayın şartları ortadan kaldırılan KOMAL yayınevinde de çalıştıkları için, bu konuya özel bir önem vermekteydiler. Konu, unutulup bir kenara atılacak cinsten bir konu değildi. Şeyh Sait direnmesinden bu yana bir devlet politikası olarak sürdürülegelen propagandaydı. A. Nesin de aynı propagandayı rahatlıkla sürdürmüştü. Bu, Türkiye’nin yetiştirdiği nadir değerlerden biri olan İsmail Beşikçi’ye karşı yapılmıştı. Suçlama, bizim anlayışımıza göre politik ve ideolojik bir suçtu. Aziz Nesin bu tavrı ile suç işlemiştir ve bunu soruşturmak ve giderek mahkum etmek de bir görevdi. Hemen altını çizelim ki, sorunun İsmail Beşikçi ile doğrudan bir ilişkisi yoktu. Esasen, İ. Beşikçi bu tür hafiflikleri ciddiye alamayacak kadar ciddi bir baskı altında bulunuyordu zaten. Sorun, Kürt hareketinin Türkiye’deki konumu ile ilgiliydi. Demokratların bir sorunu idi. Sosyalistlerin bir sorunu idi.

Bilindiği gibi, Şeyh Sait hareketinden sonra, Kürtlerin dışarıdan kışkırtıldığı, özellikle İngilizler tarafından kışkırtıldığı, yalnızca Türkiye’nin değil, uluslararası kamuoyunun da, SSCB nin de ortak görüşü haline gelmiş, getirilmişti. 70 yıl bu suçlama ile mücadele edildi.

A. Nesin de, bu 70 yıl içinde Türk Üniversiteleri’nden yükselen tek eleştirci sesin sahibi olan Beşikçi’yi, Kürdistan’ın sosyo - ekonomik sorunları incelemesi nedeniyle, bu idda ile suçlama hafifliğini göstermişti. Bunu, şu ya da bu biçimde açıkladık. Tartıştık. Ne Kürt hareketinden ve ne de Türk solundan konu ile ilgili tutarlı bir tavır gelmedi. Konu, kendi içine kapatıldı.

Ve nihayet Aziz Nesin, Stockholm’de verdiği konferansta, sorulan bir soru ile ilgili olarak -biraz karşılıklı tepkiler içinde olunmasına karşın- itiraf etti. “Ben, O’na, yahu senin saçların sarı, gözlerin mavi dedim” dedi, “Sen olsa İngiliz ajanı olabilirsin dedim” dedi.

Ve sözlerine devam ederek, konuyu karıştırabilirdi kadar karıştırdı. İnsanların

kafasında, İ. Beşikçi’nin TYS’yi (Türkiye Yazarlar Sendikası) sabote ettiği, MİT’e malzeme verdiği gibi kuşku, şaibeler yarattı. Bunu yaparken de, olayı ters-yüz etmekten geri durmadı.

Aziz Nesin şöyle konuştu: “Birden bire kürsüye çıktık bu arkadaş, ilk kez o zaman gördüm. ‘TYS Kürdistan’a kültür emperyalizmi götürüyor’ dedi. Ve yalnız bu kadarla kalmadı, başladı propaganda yapmaya.”

“Hemen indirdim. Ben sendikanın Genel Başkan’ı olarak sendikayı savunacağım. Sendikanın Genel Kongresi’nde, bir yazar sendikanın onur üyesi yapılmış, kendisine böyle şey yapılmış bunu söylememesi gerekir...”

★

Şimdi konuyu tartışabiliriz. Sayın Aziz Nesin..Siz ki, demokrasi mücadelesi verdiğinizizi ısrarla iddia ediyorsunuz. İnsanların düşüncelerinden ötürü suçlanmaması gerektiğinden, insanların düşüncelerini serbestçe ifade etme özgürlüğünden söz ediyorsunuz.

Bir yazar, mensup olduğu sendikanın Genel Kongresi’nde konuşamazsa, nerede, nasıl konuşsun? Suçlandığımızı iddia ediyorsunuz. Mümkün. Siz de, O’na cevap verme hakkına sahiptir. O’nun konuşmasını engelleme, hele hele generalerin yöntemi ile “indirme” hangi hakla cesaret ettiniz? Beşikçi, sizi Kürdistan’a kültür emperyalizmi götürmediğinizi açıklayabilir, kendinizi savunabilirsiniz. Ama, diyelim ki o günün şartlarında Kürdistan demezdiniz de, Doğulu Halkımız dardınız! Sonuç olarak siz de, Kongre’de konuşma hakkına sahiptir. Bunu yapamadınız. Ama, bir bilim adamını, uğruna zindanlarda çürütüldüğü düşüncelerini, ifade etme özgürlüğüne saldırdınız. Şimdi, üstelik bunun savunmaktasınız. Çok kullanılan bir özdeyiş vardır. Bilirsiniz: “Şikayet arz ederken merdi kipti, sirkatin söyler” derler. Eyleminizi savunurken, aynı duruma düşüyorsunuz. “İndirdim” diyorsunuz. İradesi Kongre delegelerine terkedilmiş bir toplantıda bu tavır, despotça bir müdahale değil midir? Kongre delegelerinin iradesini hiçe indirme değil midir? Bir delgenin söz hakkına, düşünce ve kanaat özgürlüğüne anti-demokratik, diktatörce el koyma değil midir? Bunu nasıl savunabilir-

siniz. Ayrıca, “başladı propaganda yapmaya” diyorsunuz. Bilmiyorsunuz ki, Beşikçi, bütün hayatı boyunca propaganda yapmamış bir insandır. Böyle bir eğilimi de yoktur. Bu tür bir ihtiyaç içinde de değildir. Bu bizim yargımız değil. Türkiye dahil, konu ile ilgilenen herkes bu gerçeği bilir. Beşikçi’nin propaganda yaptığını iddia edenler, siyasi polis, askeri ve sivil savcılardır. Bunu suç kabul edip, ceza verenler de o mahkemelerin yargıçlarıdır... Bu tür suçlamaları, yurt dışındaki şakşakçı “politik” dileyicilerinize yaparken, savcılarla, hakimlerle, siyasi polis mantığı ile aynı seviyeye düştüğünüzü görmüyorsanız, burada bunu hatırlatmış olalım.

“Eğer konuşsaydı Sendika kapatıldı” diyorsunuz. “TIP’te bu yüzden kapatılmıştı” diyorsunuz.

Önce, Kongre’de bir delegenin konuşması ile sendika kapatılmaz Sayın Aziz Nesin. Eğer kongreniz bu konuşmaya katılsaydı, bu konuşmanın içeriğini karar olarak benisese idi kapatılabirdi. Bu da yalnızca bir varsayımdır tabii. Hiç bir şey de olmayabilirdi. Ama, siz çok iyi biliyorsunuz ki, bir konuşma konuşmacıyı bağlar. Kongrelere konan teypler, konuşmacıların konuşmalarını kaydetmek içindir. Ve koğuşurma da o şahıs veya şahıslar için açıktır. Kaldı ki, Yazarlar Sendikası’nın, diğer sendikalarından oldukça önemli bir farklılığı da vardır ki, delegeler genellikle orada konuştuklarını, daha önce şu ya da bu biçimde yazmış, açıklamış ve yayımlamışlardır. Bu bağlamda, mantığınız hiçbir tutarlı tarafı olmadığını kabul etmek zorundasınız. Ayrıca tavrınızın son derece anti-demokratik ve despotça olduğunu da...

Kaldı ki Sayın Aziz Nesin, Sendikanız kapatıldı. Bu kongreden çok sonra ve çok değişik nedenlerle. Sendikanızı kapatanlar, siyasi iktidara el koyan Atatürkçü generallerdi. Siz 7 yıl kapalı kaldınız. Bunu sık sık tekrarlıyorsunuz. Ama, konuşmasını engellediğiniz Beşikçi, aynı dönemde zindanlarda yattı. Sizin, özgür bir ortamda demokratik bir kongrede tahammül edemediğiniz düşüncelerinizi sıkı yönetim mahkemelerinde savundu. Bunlar propagandada sayıldığı için de ağır şekilde cezalandırıldı. Tabii orada da sık sık sözü kesildi. Duruşma salonundan dışarı atıldı. Dahası, gönder-

rildiği cezaevlerinde eğitilmiş gardiyanlar tarafından anadan üryan soyulup, dayak atıldı. Yazmasın diye, ellerine vuruldu. Düşünme yeteneklerini kaybetmiş diye kafasına vuruldu..

Tabii Beşikçi, bir politikacı ya da mizah yazarı değildi. Bir bilim adamı idi. Ve her gerçek bilim adamı gibi, inandığı bilimsel görüşlerini savunma konusunda tavizsizdi. Tarihte görülen yüzlerce örneği gibi, zulmun, kaba kuvvetin önünde düşüncelerini eğip, bükmedi. Zamanı mıdır, değil midir tartışmalarına girmedir. Açık ki, o böyle davrandığı için, siz bu gün en azından Türkiye’de bir Kürt gerçeğinden, bir Kürdistan olgusundan söz edebilmektensiniz. Çünkü, bütün bir yazarlık hayatınız boyunca konu ile ilgili herhangi bir yazınız, araştırmanız ve ya görüşünüz olmuş değildir.

İkide bir “Siz tutmuş adamı onur üyesi, yapmışsınız, o gelip işte şöyle böyle konuşuyor” diyerek, bunu bir övünme ve suçlama nedeni haline getirmenize de gerek yok. Beşikçi Dünya Yazarlar Birliği’nin onur üyesi idi. Siz de Atatürkçü generaller tarafından kapatılmış bir sendikanın Genel Başkanı idiniz. Gittiğiniz her yerde Size Beşikçi soruldu. Doğru olan da buydu. Bir yazar zindanda yatıyordu. Yazarlar Birliği Başkanı’nın konu ile ilgili görüşü vardı elbette. Ayrıca, dünya yazarları konuyu her düzeyde tartışır, dayanışma kampanyaları sürdürürlerken, yazarın üyesi olduğu ve sizin Başkanı olduğunuz sendika ne yapmaktaydı acaba? Kaldı ki, Beşikçi ile ilgilenme ihtiyacı duyan yazarlar da vardı. Fakat esas baskı dünya yazarlarından geliyordu. Yapacak hiçbir şey yoktu. Beşikçi doğal olarak Türkiye Yazarlar Sendikası’nın onur üyesi idi. Bunu onayladınız.

Her neyse, şimdi esas konumuza gelelim. “Kongreye geldi, O’nu ilk defa orda gördüm” diyorsunuz. Doğru değil Sayın Aziz Nesin. Siz Beşikçi ile Kongre’den çok önce, Ankara’da Sanatseverler Kulübü’nde tanıştınız. O’na orada hakaret ettiniz. Kongre bundan çok sonra yapıldı. Kongre’de, Sanatseverler’deki hafifliğinizi deşifre edeceğinden korktuğunuz için, ayrıca Beşikçi ile giriştiğiniz tartışmanın konusunun da deşifre edilmesinden şiddetle çekindiğiniz için, konuşmasını provake ettiniz. Olay ise sizin anlattığınız gibi olmadı. Beşikçi’nin konuşması,

Divan Başkanı rahmetli Orhan Apaydın tarafından kesilmişti. Siz yalnızca bir delege olarak çok yakışsınız tavrılar içine girdiniz, müdahalelerde bulundunuz.

Peki sorun ne idi? Sizi böylesine öfkeliendiren, kontrolsüz davranışlara iten ne idi?

Hatırlayın Sayın Aziz Nesin. Siz, Ecevit hükümeti tarafından Kültür Müsteşarlığı’na getirilmişsiniz. Faaliyetleriniz başına da “Doğu Edebiyat Seferi” diye bir proje getirmişsiniz! Bugün bile hayretler içinde sormak gerekir: Bir kültür faaliyeti için niçin bir askeri kavram çağrıştıran “sefer” sözcüğünü seçmişsiniz acaba? Doğal olarak Osmanogulları’nın seferlerini çağrıştırdı bu kavram. Örneğin, Çaldıran Seferi gibi. Ya da Mercidabık Seferi gibi.. Siz bu seferi Batı için düşünseydiniz belki di fazla göze batmazdı. Ama, söz konusu “doğu” olunca, sefer sözcüğü bir hayli alerjik oluyordu!

“Doğu Edebiyat Seferi” için, başkanı olduğunuz yazarlara birer çağrı mektubu gönderdiniz. Bu mektupta, yatılı bölge okullarında kalılabileceği, hükümetin otobüs temin edebileceği vb. öneriler vardı.

Mektup gönderdiğiniz yazarlardan biri de, İsmail Beşikçi idi. Beşikçi, bu projeyi Sendika Yönetim Kurulu’na yazdığı bir mektupla eleştirmişti. Beşikçi, “doğu”da varlığı rededilen bir halkın var olduğunu, bunun anadilini konuşmasının yasaklara bağlandığını, kültür ürünlerini geliştiremediğini biliyordu. Oraya gidecek olan Türk yazarları bu halka ne anlatacaklardı? Kaldı ki, Türkiye’de çok acımasızca işleyen bir asimilasyon eylemi de vardı. Yazarlar Birliği böyle bir faaliyetle asimilasyona hizmet etmiş olmuyor muydu? Yoksa, “Doğu’da” kurtçe şiiirler mi okunacaktı? Kürt edebiyatının durumu mu tartışılacaktı? Kürt yazarlarından örnekler mi sunulacaktı? Şüphesiz ki, bunlar yapılmayacaktı. Sefer hükümet de yardım edeceği için doğal olarak devletin asimilasyon politikasına uygun bir çalışma yapılmış olacaktı, ki bu bir yanı ile “kültür emperyalizmi” kavramı içinde değerlendirilebilirdi.

Eleştirinin sendika yönetimine yapılmasına rağmen, siz bunu kişisel bir mesele, bir şeref meselesi haline getirdiniz. Ve kişisel bir mesele haline getirdiğiniz bu sorunu, konu ile ilgili bilgi sahibi olmayan yazarları bir

nedenle Ankara’da Sanat Sevenler Kulübü’ne davet ettiniz. Ama, orada hiç gereği yokken, Beşikçi ile dalastınız. Ahlaki düzeyi burada anlatılmayacak kadar düşük tavır ve sözcüklerle Beşikçi’ye hakaret ettiniz. Bu arada, “senin saçların sarı, gözlerin mavi, sen olsa olsa İngiliz ajanı olabilirsin.. Zaten İngilizler ikide bir Ankara’ya senin gibilerini yerleştirirler” dediniz. Bunu şimdi anlattığımız gibi, espri olsun diye söylemediniz. Tersine, bilinçli olarak, son derece ciddi bir biçimde üstüne basa basa söylediniz. Toplantıda ismi büyük bir hayli yazar da vardı. Ama, bunların hiçbirini tartışmaya katılmadı. Müdahaleci de olmadı. Beşikçi’ye gelince, her zamanki gibi sakın ve sorumluluklarının bilinci içinde esas sorunu size anlatmaya çalıştı. Dinlemediniz. Çünkü, dinlemek işinizi gelmiyordu. Tıpkı, Avrupa’da yaptığımız toplantılarda olduğu gibi..Ukalaca ve dinleyicileri de kışkırtıcı biçimler içinde atıp tutunuz.

Ve fakat siz her ne hikmetse, “Doğu Edebiyat Seferi”ni yapamadınız ya da yapmadınız. Keşke yapsaydınız. Niçin yapmadığınızı bu gün bile bizim için merak konusu. Yoksa, Beşikçi’nin eleştirilerinin doğru olduğunu gizlice ikna mı olmuştunuz? Böyle bir “Sefer”den sonra cevap vermekte zorluk çekeceğiniz sorularla mı karşılaşacağınızı sandınız. Demokratlığımızı zedeleyici bir şeyler mi olabilirdi? Bilemiyoruz. Ama, “Sefer” yattı! Kongre bundan çok sonra yapıldı.

Ve yukarıdan beri anlattığımız gibi, siz kongrede de, bu sorunun tartışılmaması için anti - demokratik, despotik müdahalelerde bulundunuz.

Sekiz yıl sonra da, “Kongrede propaganda yapıyordunuz, engelledim. Ve ona İngiliz ajanı dedim” diye düpedüz secaat arzediyorsunuz Sn. Aziz Nesin!

Çok ayıp. 70 yaşındasınız ve 70’in üzerinde kitabınız var. Demek ki bunlar yetmiyor.

Kişisel olarak sizinle alıp veremediğimiz bir şey yok. Eleştirilerimiz taşıyıcılığını yaptığımız düşüncelerimiz, Kürt halkının köleliğini pekiştirici nitelikte olmasındandır.

Eğer gazetede yer bulabilirsek, gelecek sayılarda, Kürt sorununu niçin tartışma dışı tutma ihtiyacı içinde olduğunuzu, bu nedenle kimlerin ve niçin size şakşaklık yaptıklarını ve en önemlisi Kürt halkı yok olma tehdidi altında dışleturnakla direnirken, sizin uluslararası düzeyde nasıl TC’nin resmi ideolojisinin taşıyıcılığını ve yayıcılığını yaptığınızı anlatmaya çalışacağız.

Kürdistan Pres Çalışanları

Devrimci demokrasi üzerine

23 Ekim akşamı Hamburg'da meydana gelen ve AYDIN EROL'un öldürülmesiyle sonuçlanan provakasyondan sonra, devrimci demokrasi ve Türkiye'li sol örgütlerin bu konudaki anlayışlarının genel bir özeti yapılmış önemli olacağı kanısındayız.

Türkiye solu ve Kürdistan ulusal hareketinin uzun yıllardır acısını ve sancısını çektiği, provakasyon ve farklı görüşlere tahammül etmeme anlayışı son üç yıl içerisinde (yurtdışı açısından) önemli bir mesafe katetmesi, solun sadece Türkiye'de değil, yurtdışıyla sınırlı olmayan ve giderek yurtiçi de taşınma eğilimi gösterebilecek bu tutum ve davranış karşısında, devrimci demokrasiye inanan güçlerin harekete geçmesi ve çeşitli düzeylerde teorik ve pratik bir tavır geliştirmeleri kaçınılmazdır.

Bugün Türk ve Kürdistan solunda yaşanan olayların elbetteki sırf ülkemiz soluna ait bir sorun olmadığı bilinen bir gerçektir. Uluslararası düzeyde de sosyalist hareket içerisinde bu tür olaylara fazlasıyla rastlamak mümkün olabilmektedir. O halde sorunu sırf kendimizle sınırlamadan, sosyalist hareketin bize devr ettiği bu anlayışın kaynağına inerek, karşı çıkmak ve sağlıklı bir eleştiriyi pratik düzeyde geliştirmek gerekmektedir.

1917 Ekim devrimine kadar, hiç bir şekilde rastlanmayan farklı düşüncü için solda insan öldürme anlayışı iktidarın ele alınmasıyla birlikte ve özellikle de 1930'lardan itibaren giderek sosyalist hareketin önemli bir aracı haline geldi. Temel ifadesini kendi dışındaki olguları kabul etmeme mantığı üzerine geliştirilen bu tavır, sosyalizmin korunması için her şey yapılabilecek şekilde birleşince bugün hepimizin karşı karşıya olduğu sosyalizme yabancı, sosyalizmin kabul etmediği bir gelenek uluslararası sosyalist hareket saflarında çok önemli bir zemin bulabildi.

Farklı görüşlere tahammül etmeyenlerin de söylediği gibi, devrimci demokrasi; doğrudan demokrasidir. Bu demokraside temel olan örgütün varlığı değil, Lenin'in deyişiyle işçi köylü sovyetlerinin varlığıdır. İşçi ve diğer emekçi halk katmanlarının doğrudan yönlendirdiği bu demokrasi, çok farklı düşüncelerin vücut bulduğu ve aynı zamanda barışçıl bir düzeyde de çok çatış-

tıkları bir durum yaratmaktadır. Sosyalizmin inşası sürecinde en çok kendini hissettiren bu durum, aynı zamanda sosyalizmin geleceğini de köklü bir şekilde etkileyebilmektedir. Tam bu noktada proletarya partisinin, süren bu çatışmayı ve gelişmeyi doğru bir rotada ama hiç bir zorlama yapmadan varolan hareketliliği gerçek hedefine doğru, yani sosyalizmin kurumsallaştırılmasına yönlendirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde sosyalizmin inşası sürecinde süren canlılığa ve doğal çelişiklere baskı ve şiddetle yaklaşarak sorunu haletmeye çalışmak sosyalist inşasının olumsuz şekilde yön değiştirmesine ve siyasal düzeyde proletarya diktatörlüğü yerine parti diktatörlüğünün giderek kurumsallaşmasını ve toplumun bütün fonksiyonlarını da partinin devralmasını birlikte getirecektir.

Elbetteki sorun sırf iktidar sonrası bir sorun olarak ele alınamaz. Sosyalizm bu günden başlanarak inşa olunur. Gerek örgüt içi demokrasi, gerek kitleler arası ilişkiler, gerekse de kişinin kendisiyle olan ilişkisi temelinde geliştirilen yapılar ve davranışlar aynı zamanda da geleceğin yaşam tarzının araçlarıdır. O halde devrimciler olarak bugün attığımız her adımın, yaptığımız her işin sırf bugünü değil, geleceği de önemli bir şekilde etkileyebileceğini bilmek zorundayız.

Türkiye solu ve Kürdistan ulusal hareketi 1975-80 döneminde faşizme karşı onurluca bir mücadele verip, gelecek kuşakların üzerinde yükselceği doğru bir gelenek bırakırken, demokrasi düzeyinde ise hiçte olumlu olmayan (tabiki olumlu ipuçlarını da gözardı etmeden) bir geleceği de gelecek kuşaklara aktarma çabasıdır. 1975-80 döneminde Türkiye ve Türkiye Kürdistan'ında kendi zemlerinde süren yoğun mücadele dolayısıyla, fazlaca üzerinde durulmayan ve tartışılmayan devrimci demokrasi sorunu ağırlıklı örgütlerin kendi anlayışları doğrultusunda sınırlı çizdikleri çok dar ve dogmatik bir şekilde kadrolara sunuldu.

Proletarya partisi yönetici değil yönlendiricidir. Gücünü bir avuç kadrodan değil, başta işçi sınıfı olmak üzere, diğer emekçi kesimlerle kurduğu ilişkide ve onları kendi düşünceleri doğrultusunda yönlendirdiği eylemlilikte alır. Ama işin ilginç, Türkiye solu ve Kürdistan ulusal hareketinde ki grupların büyük çoğunluğu kendi somut durumlarına ve nesnel gelişmelerine ve kitlelerle olan ilişkilerine bakmadan kendilerini proletaryanın hakiki temsilcileri ve yöneti-

cileri olduklarını ilan etmişlerdir. İşin bundan sonraki yanı ise, kitlelere ve diğer gruplara kendi ilişkilere uyguladıkları demokrasiye herkesin uymasını ve kendilerine itaat etmelerini istemeleridir. Tabiki bu tavır ve davranış biçimi pratikte diğer diğer örgütlere, halka ve kişilere karşı önyargılı olmayı beraberinde getirmektedir.

İşte bugün karşı karşıya olduğumuz ve daha uzun bir süre de sancısını çekeceğimiz farklı görüşlere tahammül etmeme anlayışı kendini yukarıda kısaca özetlediğimiz yanlış ve çarpıtmalarda almaktadır. Bu anlayış içinde yetiştiğimiz toplumun değer yargılarıyla da birleşince konu daha da karmaşık ve tehlikeli bir hal almaktadır. Bu tehlikeli hal, halihazırda Türk ve Kürt solunda(*) ağırlıklı teorik düzeyde (bazen pratiğe yansımış olsa da) kendini hissettirdiği için, bu gidişatın önünün tıkatılması ve pratik düzeyde geçersiz hale getirilmesinin zemini söz konusudur. Bu konuda teorik bir tartışmayı ve uygulanabildiği oranda da pratik bir açılımını herkesin muhakkak yapması gerekir.

GRUP İÇİ DEMOKRASİYE HİÇ BİR ZAMAN FEDA EDİLMEMEYİ VE OLAN DEVRİMCI DEMOKRASİNİN PRATİK AÇILMI VE BAŞARI ŞANSI AYNI ZAMANDA T.SOLU VE T.KÜRDİSTANI ULUSAL HAREKETİNİN O MUZLADIĞI DEVRİMCI MÜCADELENİN BAŞARIYA ULAŞMASINDA TEMEL GARANTİSİDİR.

Bir Kurdistan Press okuyucusu/Almanya

*dipnot: T. Kürdistan'ı örgütleri içerisinde PKK'yı ayrı bir zeminde değerlendirmek gerekir. Çünkü, Türkiye ve Türkiye Kürdistan'ındaki örgütlerin devrimci demokrasi konusunda teorik yanlışlıklar savunuluyor olmasına rağmen, hiç bir örgüt bu yanlışlığı pratik düzeyde politik bir çizgi haline getirmiş durumda değildir.

PKK ise farklı düşündüğü ve kendisini eleştirdiği için kendi içindeki insanlara Türkiye ve Türkiye Kürdistanlı örgütlerin hemen hepsini ve halk katmanlarını rahatlıkla hain, karşı devrimci, kemalist ilan ederek bunlara karşı bir terörü rahatlıkla savunup uygulayabilmektedir. Kısacası PKK farklı düşündüğü için insan öldürülmesini doğal ve sosyalizme ait bir anlayış olduğunu savunmaktadır.

Sn. Lokman POLAT

Kürdistan Press'in 16.09.1987 tarihli, 22. sayısındaki yazınızı ilgi ile okudum.

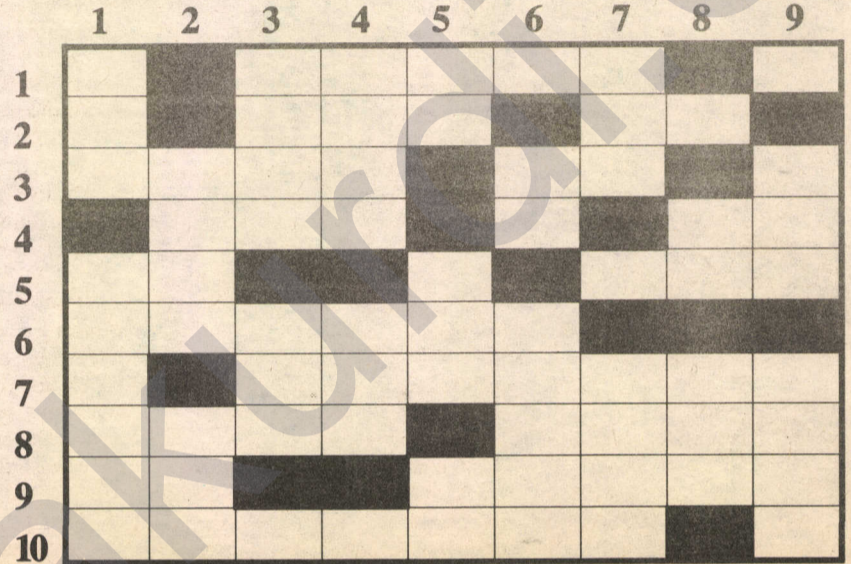
Kürdistan'ın dört devlet arasında bölündüğü ve her parçasında Kürt halkının kendi örgütlerinin olduğu ve bu örgütler önderliğinde Kürt ulusunun ulusal demokratik hakları için savaştığını, bu savaşımın anti emperyalist olma özelliği nesnel olarak göz önüne alındığında yan yana yaşayan ezen ve ezilen ulusların emekçileri arasında bağlaşıklık (ittifak) sorununun nasıl olacağını yazınızda bulmak benim için açık değildir. Halbuki bu sorunun önemi hiç bir zaman küçümsenecek bir şey değildir.

Ayrıca yazınızın bir yerinde "Kürdistan'da temel çelişki, ulusal çelişkidir, gündemde olan devrimde ulusal demokratik devrimdir" diyorsunuz. Eğer burada bir baskı hatası yoksa, o zaman sizin görüşünüze göre Kürdistan'da gündemde olan devrimin "sosyalist devrim" olması gerekir. Çünkü temel çelişki daima emek ile sermaye arasındaki çelişkidir.

Kanımcı, Kürdistan'da ulusal sorun temel çelişki değil, baş çelişkidir. Ezen ulusun milliyetçiliği, ezilen ulusun milliyetçiliğinden farklıdır. Fakat, ezilen ulus milliyetçiliğini mutlaklaştırmak, inani dar görüşlülüğe götürür. Bu da Kürt halkının çıkarına değildir.

Saygılarımla

R. BENGİN

amadekar; ROMAN

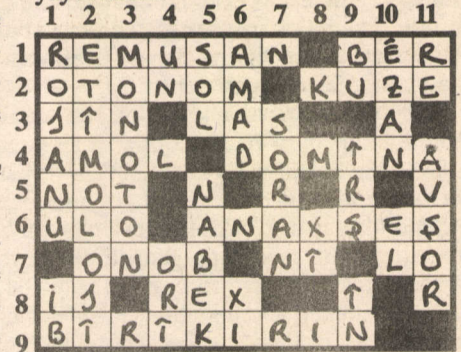
RASTEÇEP ★★★★★

1- Neteweyî asyayî 2-Ciyekî ku avçike...Aliyê pêş(berewajî) 3-Navekî jinan...Bêjeyekê bersivê(berewajî) 4-Qehez...jiyan bê vî tiştê nabe(berewajî) 5-Bêjeyî neyînî...Beden(berewajî) 6-Navê çewtî(berewajî) 7-Tiştên ku meriv bê pere û pol distîne(berewajî) 8-Bi zazakî hon(berewajî)...Ji Rusan re tê gotin(berewajî) 9-Kurtebirî navê pereyê Tirkan...Rênas,pêşeng 10-Kesên ku dibêje gotine min gotin e an jî teşqekekêşe.

SEREJÊR ★★★★★

1-Rengekê...Navê serekê Sovyetî ku li ser kiryarên wî rêxne tê kirin û postê wî derkete maratê(berewajî) 2-Navê jinan(berewajî)...

rewajî)...Agahdarî(berewajî) 3-Kesê bê cil û kinc...Neteweyên Hindû-ewrupayî re dibêjin 4- Navê rêxistînekê Kurd(berewajî)... Bajarekî 5- Lêvan re dibêjin...Her tişt li ser şîr dibe(berewajî)...esil 6-Erd...Derd,meraq 7-Piçûk(berewajî)...Perçeyên piçûk ji gelê Libyayê tê gotin 8-Paqijî bi vî dibe(berewajî)...Belê 9-Serejêrê çiyayê...Kin.

BERSIVÊN XAÇERÊZA DI HEJMARÂ 2ŞAN DE

ABONE

6 MEHÎ • 6 AYLIK

SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok.....

NAV / PASNAV
ISIM / SOYISIM

NAVNÎŞAN
ADRES

WELAT / ÜLKE

240	Skr
240	FF
60	DM
72	G
1440	BF
60	Sfr
24	£
35	\$
480	S

Hûn dikarin heqê aboneti li ser hesaba GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm razinin û sûretet jê ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarta abone rêkin.

Abone ücretini GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatırarak, bir kopyasını Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

KURDISTAN PRESS
rojneyame 15 rojin 15 gînlîk gazete

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 26 (18)
27 November • Sermawez 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Tekniskt sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAD, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress: Orsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf: [46] 8-29 83 32
Telefax: 131 42 ANK S
Telefax: 08-29 50 56
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0
Tryckeri: Idrottsbladet / Södertälje

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

“Özgür” fahişe ve narkomanlar Küba’ya dönmek istemiyor!

r tillsammans med Frank Delgado (till höger), en av 94 i den gisslan som hålls i

Atlanta'daki cezaevindeki Küba'lı tutuklular

Foto: AP

Stockholm • ANK

Geçtiğimiz hafta Amerikan hükümetinin almış olduğu “geri gönderme” kararını protesto etmek amacıyla binlerce Küba’lı mülteci geniş çaplı protesto gösterileri yaptılar.

Washington, Kastro tarafından kapıların serbestçe açılmasından sonra Amerika’ya iltica eden Küba’lıların alkolizm ve fahişelik yaptıkları gerekçesiyle, ülkelerine geri göndermeyi kararlaştırmıştı.

Atlanta’da cezaevlerinde bulunan yaklaşık bin Küba’lı geri gönderme kararını engelleyebilmek amacıyla, cezaevini yakarak protesto eylemine başladılar.

Cezaevinde bulunan 1000 Küba’lı tutuklu adına televizyonda bir açıklama yapan, Küba’lı tutuklu Sanchez Garcia şöyle dedi: “Biz deli katil değiliz. Biz kesinlikle rehinelere saktalamak istemiyoruz”

Bu konuşmanın ardından tutukların rehin aldığı 5 kişi serbest bırakıldı. Rehinelere yaptıkları açıklamada, rehinelik süresi içinde iyi muamele gördüklerini belirttiler. 5 rehine serbest bırakılınca, diğer yandan 25 kişi daha tutuklular tarafından rehin edildi. Öte yandan tutukluların bir kısmı kendi istekleriyle teslim olurken, 1000 Küba’lı tutuklu, 94 rehine ile birlikte eylemini sürdürüyor. Amerika’da bir başka cezaevinde bulunan 900 Küba’lı ise, 28 gardiyanı rehin alarak eyleme geçtiler. Tutuklular

adına televizyona bir açıklama yapan Carlos Marrero-Gonzales; “Eğer Küba’ya geri gönderirseniz, ölmeye hazırız. Küba’ya geri gönderilmeyeceğimiz konusunda ikna oluncaya dek eylemimizi sürdüreceğiz” dedi.

Olaylarla ilgili Amerikan basın çevreleri, 1980 yılında toplu halde Amerikaya iltica eden Küba’lılara şans verilmediği ve iyi hayat şartları kurmalarına imkan tanınmadığı konusunda sert eleştiriler yapıyor. Durumu sakinleştirmek amacıyla, Amerika’da bulunan Küba temsilcisi, geri gönderilecek mültecilerin, Küba’da eski suçlarından dolayı yargılanmayacaklarını belirtti.

Hakkında çıkış kararı verilen Küba’lı mültecilerin eylemleri tüm tepkilere rağmen devam ediyor.

Avrupalı gözüyle

BİRLİKTE DAHA KUVVETLİ OLABİLİRİZ

U. MANN

Kadınların çocuk yapma ve bulaşık yıkama dışında da yetenekleri vardır. Ne yazık ki, biz bu yeteneklerin farkına henüz varmamışız. Yaşadığımız Batı Avrupa’da bir çok erkek -ve ne yazık ki bir çok kadın da- politik çalışmaya erkekler özgü görüyorlar. Ve kadınların genelde bu tür sorunlara duygusal yaklaşımlarını belirtiyorlar. Bunda erkeklerin büyük bir çoğunluğunun sorumluluk payı büyük. Erkekler genelde kadınların çocukları dışında kendileriyle eşit ilkelere temelinde ortak bir çalışmaya girmesini istemezler. Kadınların sadece kendilerine duygusal olarak bağlanmasını isterler.

Haftalık bir Katolik dergiye göre, kadınlar sadece kocalarını sevmelidirler. Kendisini kocasıyla eşit bir düzeyde gören bir kadın, kocasına gerekli bir biçimde bağlanamaz. Bunun için kadın, kendi yerini bilerek niçin var olduğunu bilincinde olarak kendi görevlerini yerine getirmelidir. Bana göre bu, yüzyıllardan beri kadın ve erkeğin konumunu çok iyi bir biçimde oturtmuştur.

Sisteme farklı bir gözlütken baktığımızda, yüzyıllardan beri sürdürülen yağma savaşlarında, kadınların da erkek arasındaki savaşlarda erkekler kadar yer yer rol oynadığını görürüz. Belirtmek isterim ki, süreç içinde sadece kadınlar baskıya maruz kalmamıştır. Savaşan erkekler ölmüştür ya da esir düşmüştür. Bunlar bana sistemin o dönemde başarılı bir yol izlemediğini göstermektedir.

Bu sistem şu anda da mevcuttur. Süregelen bu sistem, süreç içerisinde modernleşmesine rağmen, geçmişe göre muhtevada köklü bir değişiklik olmamıştır. Sadece biçim değişmiştir. Bu sistem içerisinde, erkekte kadına karşı yalnız bir görüş açısı oluşmuştur. Erkeğin bu baskıcı anlayışı, görüş açısı, örneğin kadını pratik olmayan elbiseler giymeye -dar ve cepsiz-, yürümeyi zorlaştıran uzun topuklu ayakkabılar giymeye, bebek yapmaya karşı ilaç kullanmaya zorlamıştır. Bu baskıcı görüş açısı kadını hem psikolojik ve hem de fizyolojik değişime uğratmıştır. Şimdi bir iki örnek vermek isterim:

Örneğin penisilin çocukların sağlığı açısından oldukça yararlı bir ilaç olmasına karşılık bu ilaç II. Dünya Savaşı sırasında yüksek rütbeli subayların tedavisi amacıyla üretilmiştir. Bu bize, çocukların sağlığı amacıyla ilacın keşfedilmediğini gösteriyor. Bunun dışında Teflon tavanın iç kısmına döşenen ve yemeğin dibe yapışmasını önleyen plastik bir maddedir. Oldukça pratik ve ucuz mal edilmektedir. Fakat bu pratik maddenin keşfi için insanoglu ta uzaya kadar gitmiş, tekrar yeryüzüne dönmüştür. Yani uzunca bir yol katederek bu maddeye ulaşılmıştır. Modern ve pratik ve sağlıklı araç ve gereçler, ihtiyaca göre değil keyfi ve dolanbaçlı yollarla ortaya çıkarılmaktadır ve doğal olarak uzun bir aradan sonra insanlığın hizmetine sunulmaktadır.

Erkekler göre kadınlar, ya şeytan ya melek ya da fahişedir. Bana göre ise kadın insandır. Bununla beraber kadınlar erkekler nazarında daha insancıldır. Erkeğe göre kadın sorunlara daha insancıl ve akılcı yaklaşmaktadır.

Kadınların çocuklarına daha insancıl bir dünya sunmak için daha fazla daha sarfettiklerini sanıyorum. Ve onlar geleceği daha çok düşünüyor, kinsiz, sevgiyle dolu bir yaşam sunmak için çarpınıyorlar.

Not; 1-Ben Kurdistan Press’i devamlı izliyorum. Bugüne dek bu konuda böylesi bir yazının eksikliğini gördüğümden dolayı, gazetenin içeriğine denk düşmese de yazmayı gerekli gördüm.

Not; 2-Zamanım oldukça Kürt gecelerine ve yürüyüşlerine giderim. Dikkatimi çeken olay kadınların bu toplantılarda parmakla sayılacak kadar az oluşudur. Ben bir ulusun sadece erkeklerle kurulacağını sanmıyorum.

Almancadan türkçeye çeviren; Ali AVCI

HAFENSTRASSE’DE ATEŞKES

Berlin • ANK

Hamburg Hafenstrasse’deki işgal edilmiş evlerle ilgili polis güçleri ile Otonom’lar arasında çatışmalar geçici olarak durduruldu. Hamburg Belediye Başkanı Dohmany, Otonom’ların işgal ettikleri evlerle ilgili Senato’nun ultimatom süresini uzattı. Uzatma kararını tek başına alan ve bunu basına duyuran Dohmany, alınan kararın Senato tarafından desteklenmemesi halinde istifa edeceğini belirtti.

Belediye Başkanı Dohmany’nin bu kararı açıklamasından sonra, bütün barikatlar kaldırılarak ateşkes ilan edildi.

Son anda Belediye Başkanı’nın tavrı değişti kendisinin Senato tarafından sert eleştirilmesine neden oldu.

Şimdilik Hafenstr. sakinlerinin lehine sonuçlanan olaylar, alternatif yaşam modelinin gerçekleşmesi yolunda atılmış bir adım olarak değerlendirildi. Fakat bütün bu gelişmeler, Hamburg’ta bulunan iki zıt kutbun çelişmelerini ortadan kaldırmaya nitelikte değil. Belediye Başkanı’nın tavrı çatışmaların büyümesini engellemek için geçici ve ılımlı bir yaklaşım olarak değerlendirilmekte. Diğer yandan polisin sürekli provakatif bir rol oynaması havanın gerginliğini korumasını sağlamakta. Bunun dışında resmi güçlerin sürekli ve sistemli bir şekilde binaların boşalmasını dayatmaları ve polisiye tedbirler, sorunun geçici de olsa çözülebileceğini göstermiyor.

Öte yandan olayların, sadece Hamburg’la sınırlı kalmayıp Almanya’nın diğer kentlerine yayılarak, genişlemesi bekleniyor.

İRAN

□ □ □ İran Dışişleri Bakanı Rafsancani Sovyetler Birliği’ni ziyaret edecek. İran resmi haber ajansı IRNA’nın yaptığı açıklamaya göre Rafsancani, SSCB tarafından resmi olarak davet edilmiş. Çeşitli basın kaynaklarına göre, Rafsancani ile SSCB yönetimi arasında askeri konularla birlikte, sınır güvenliği sorununun ele alınacağı bildirilir.

HİNDİSTAN

□ □ □ İndira Gandhi Barış ödülü, silahsızlanma çalışmalarından ötürü SSCB lideri Mihael Gorbaçov’a verildi. İndira Gandhi’nin amsına her yıl dağıtılan ödül jürisinde tanınmış politikacı ve sanatçılar bulunuyor.